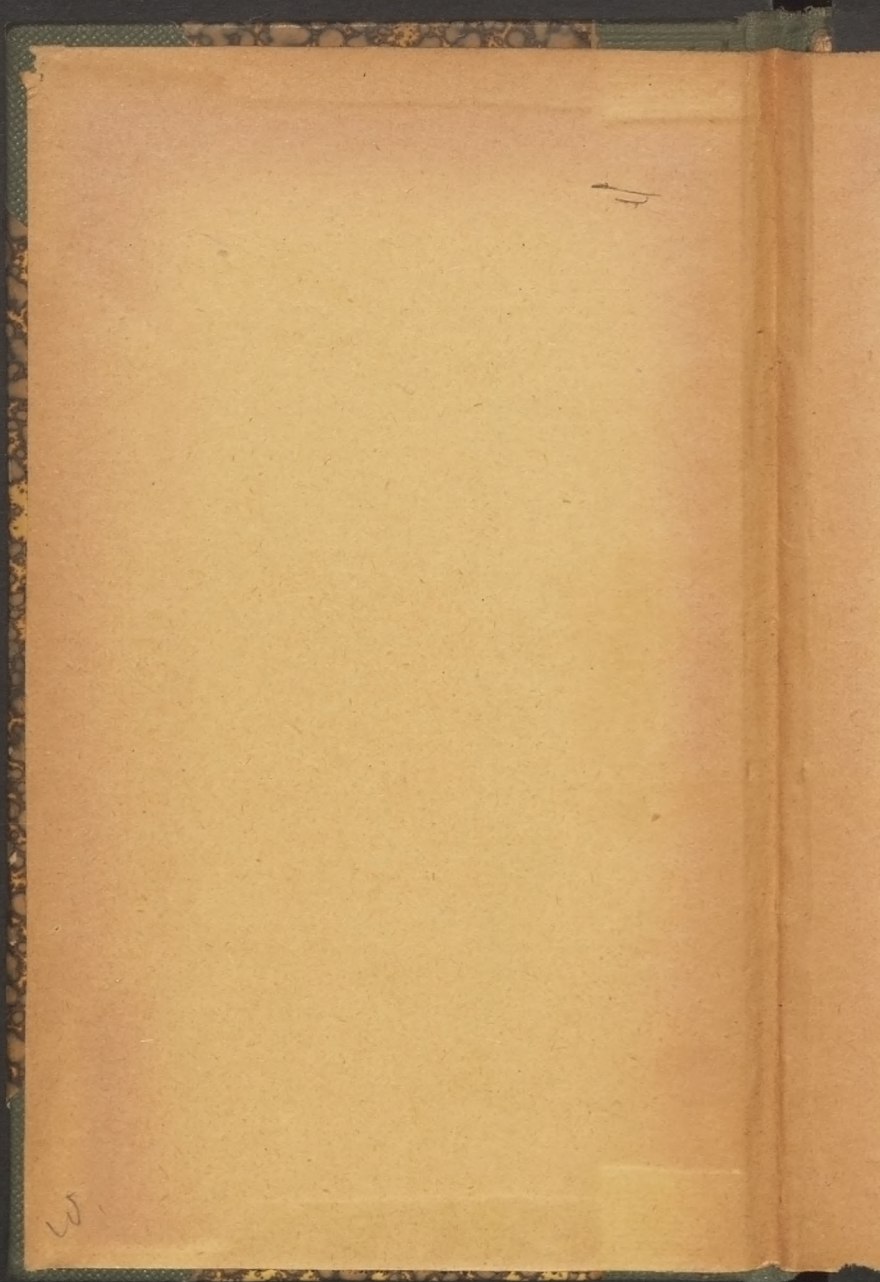

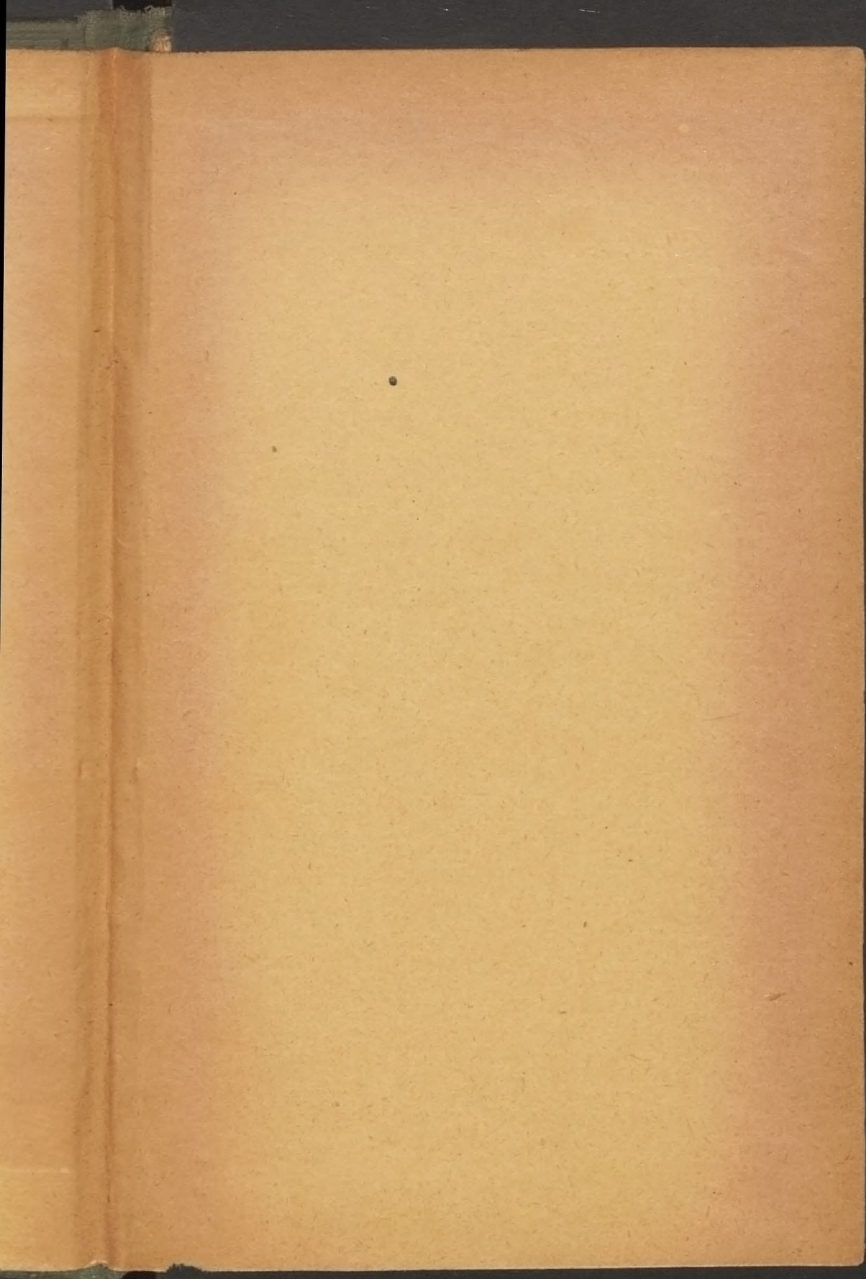
15948

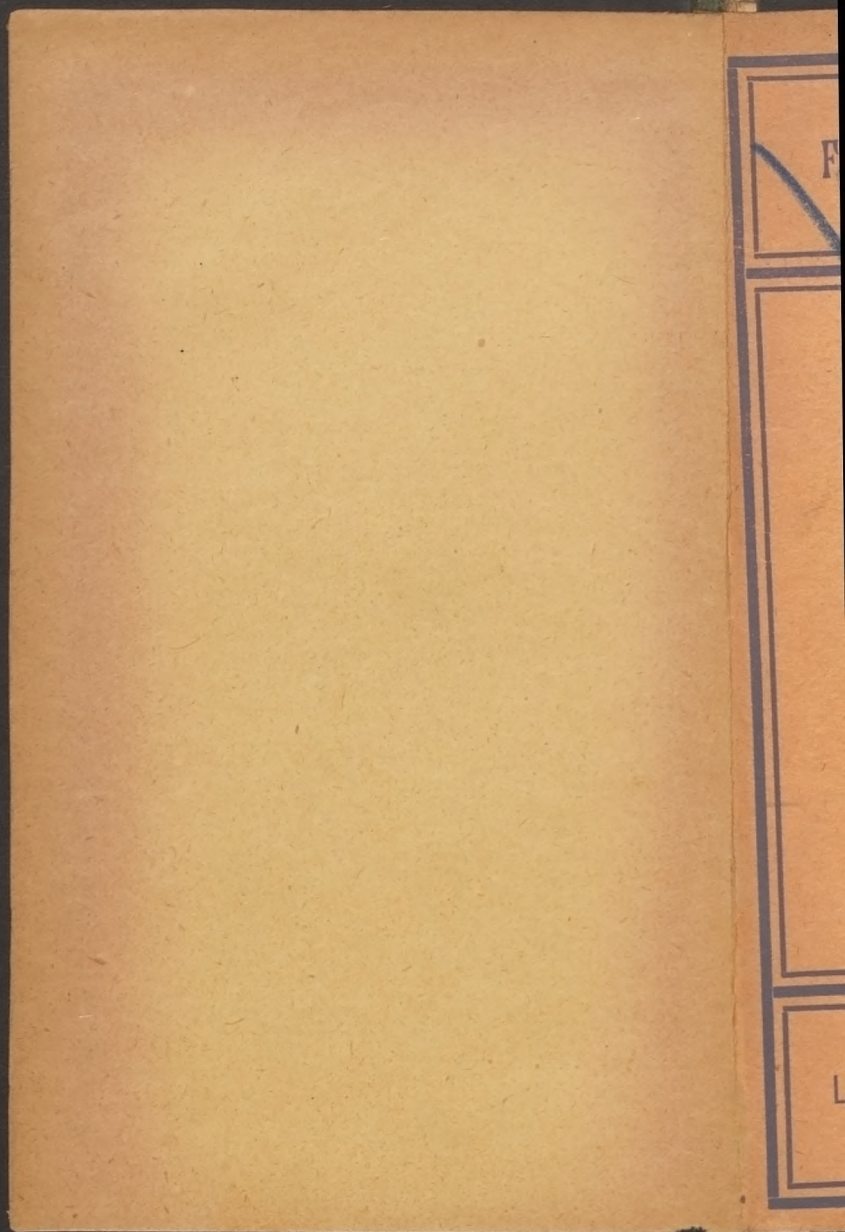
354-5

FŐVÁROSI SZÍNHÁZAK MŰSORA 354-55

FŐVÁROSI SZÍNHÁZAK MŰSORA

354—355.

IKAROS

DRÁMA HÁROM FELVONÁSBAN

IRTA

Ifj. HEGEDÜS SÁNDOR

Ára 80 fillér.

KIADJA:

LAMPEL R. Kk. (WODIANER F. ÉS FIAI) R. T.
KÖNYVKIADÓVÁLLALATA, BUDAPEST.

FŐVÁROSI SZÍNHÁZAK MŰSORA.

A dült betű a szerző, illetve a fordító neve. — A műkedvelői színpadoknak alkalmas egyfelvonásos daraboknál jelezve van a szereplők száma.

1.	Az ördög mátkája. Népszínmű 3 felv. Géczy István.	80 f.
2-3.	A hivatalos feleség. Vigjáték 4 felv. Savage—Márkus J.	80 f.
4-5.	A császár ezredese. Színmű 6 képbén. Ohnet—Fái J.	80 f.
6-7.	Az államtitkár úr. Vigjáték 3 felv. Bisson—Ambrus Z.	80 f.
8-9.	A talismán. Drámai rege 3 felv. Fulda—Makai Emil.	80 f.
10.	Szöke Katalin. Dráma 3 felv. Vos—Makai Emil.	40 f.
11.	Bánk bán. Dráma 5 szakaszban. Katona József.	40 f.
12.	Kisértetek. Színmű 3 felv. Ibsen—Rudnyánszky Gyula.	80 f.
13-14.	A kikapós patikárius. Bohózat 4 felv. Gandillot—Heltai.	80 f.
15.	John Gabriel Borkmann. Színmű 4 felv. Ibsen—Jászai Mari.	80 f.
16-17.	A Benoiton család. Vigjáték 5 felv. Sardou—Váradi A.	80 f.
18.	Ifjúság. Dráma 3 felv. Halbe—Szomaházy.	80 f.
19.	A sárka kabát. Kínai színmű. Benrimo—Hazeltón—Kosztolányi	40 f.
20-21.	Medea. Szomorújáték 5 felv. Grillparzer—Ambrus A.	80 f.
22-23.	A perzsel. Bohózat 3 felv. Labiche-Delacour—Góth S.	80 f.
24-25.	Frou-Frou. Színmű 5 felv. Meilhac-Halévy—Fái J. B.	80 f.
26.	A vasygáros. Színmű 4 felv. Ohnet—Fái J. B.	80 f.
27-28.	Fedora. Dráma 4 felv. Sardou—Paulai Ede.	80 f.
29-30.	Lecouvreur Adrienne. Dr. 5 f. Scribe-Legouvé—Csepregi L.	80 f.
31.	Niobe. Bohózat 3 felv. Paulton—Szomaházy I.	80 f.
32-33.	Az agglegények. Vigjáték 3 felv. Sardou—Ambrus Z.	80 f.
34-35.	Az egér. Vigjáték 3 felv. Paulleron—Fái J. Béla.	80 f.
36-37.	Roberto de Pedrosa. Dráma 3 felv. Echegaray—Szalai E.	80 f.
38.	Felhőszakadás. Népszínmű 3 felv. Gerő Károly.	80 f.
39-40.	Rejtett arcz. Vigjáték 4 felv. Blumenthal—Adorján S.	80 f.
41.	Turaser Bertalan. Dráma 3 felv. Langmann—Agai B.	40 f.
42.	A harang. Színmű 3. felv. Kazaliczky Antal.	80 f.
43.	A hipnotizált anyós. Bohózat 3 felv. Bisson—Kövessey A.	80 f.
44.	Pártitűk. Vigjáték 3 felv. Kisfaludy Károly.	40 f.
45.	Gringoire. Színmű 1 felv. (4 férfi, 2 nő, nép.) Banville—Csepregi.	40 f.
46.	Az idegesek. Bohózat 1 felv. Michel Labiche—Illosvai H.	40 f.
47.	Az aranyasszony. Vigjáték 3 felv. Schöthan és Koppel E.	40 f.
48.	Tosca. Dráma 6 felv. Sardou—Makó Lajos.	80 f.
49-50.	Szent-e vagy örlt? Dráma 3 felv. Echegaray—Szalai.	80 f.
51.	Az utozai énekeslány. Lirai ötlet 1 felv. Echegaray—Szalai.	40 f.
52.	Mozgófényképek. Boh. 3 f. Blumenthal és Kadelburg—Heltai.	80 f.
53-54.	A föld szelleme. Tragédia. Wedekind—Benedek.	80 f.
55-56.	A nők barátja. Vigjáték 5 felv. Ifj. Dumas Sándor—Kürthy E.	80 f.
57.	Adorján báró. Színmű 4 felv. Prem József.	40 f.
58.	Kean. Vigjáték 5 felv. Id. Dumas Sándor—Hevesi S.	40 f.
59-60.	A haramiak. Szomorújáték 5 felv. Schiller—Hevesi S.	80 f.
61.	A végrehajtó. Bohózat 3 felv. Sylvane-Artus—Béldi.	80 f.
62-63.	A vándormadár. Színmű 3 felv. Prem József.	80 f.
64-65.	A becsület. Színmű 4 felv. Sudermann—Fái J. B.	80 f.
66.	Henschel fuvaros. Dr. 5 f. Gerh. Hauptmann—Molnár F.	80 f.
67-68.	Othello. Szomorújáték 5 felv. Shakespeare—Endrei.	80 f.
69.	Dodó főhadnagy. Vigjáték 3 felv. Pekár Gyula.	80 f.
70-71.	Farsang utólja. Dráma 3 felv. Hartleben—Bedöthy.	80 f.
72.	A Robinsonok. Vigj. 1 felv. (6 férfi, 6 nő.) Makai E.	40 f.
73.	A Sárdi ház. Népszínmű 3 felv. Géczy István.	80 f.
74-75.	A szerencse fia. Komédia 4 felv. Drégely Gábor.	80 f.
76-77.	Lear király. Szomorújáték 5 felv. Shakespeare—Zigány A.	80 f.
78.	Homokzátonyok. Vigjáték 3 felv. Molnár Gyula.	40 f.
79.	Dr. Szeleburdi. Enekes bohózat 3 felv. Guthi—Hegedüs.	80 f.
80-81.	Georgette. Színmű 4 felv. Sardou—Fái J. Béla.	80 f.
82.	Francillon. Színmű 3 felv. Dumas S.—Paulay E.	80 f.
83-84.	A szerencse fia. Komédia 4 felv. Shakespeare—Zigány A.	80 f.
85-86.	A makranczos hölgy. Vigj. 5 felv. Shakespeare—Zigány A.	80 f.
87-88.	A szókimondó asszonyosság. Színmű 3 felv. Sardou—Fái és Makó	80 f.
89-90.	Az alibi. Detektívtört. 4 felv. Armstrong—Mikes.	80 f.
91.	A végrehajtó. Vigj. 1 felv. (4 férfi, 3 nő.) Ábrányi E.	80 f.

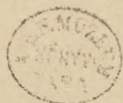
IKAROS

62
41

DRÁMA HÁROM FELVONÁSBAN

IRTA

ifj. HEGEDŰS SÁNDOR

KIADJA:

LAMPEL R. Kk. (WODIANER F. és Fiai) R. T.

KÖNYVKIADÓVÁLLALATA

BUDAPEST

17 301 15948/154355

SZEMÉLYEK.

JAROSS KÁROLY	GÁL.
ANNA, FELESÉGE	JÁSZAI M.
ADA, ROKONUK	LIGETI J.
DÉNES	DEZSŐ
ZSITVAYNÉ	MÁRKUS E.
ALVINCZYNÉ	PAULAYNÉ.
ZSOLDOS	PETHES.
BÁNKI	MOLNÁR.
DEMETER	RÓZSAHEGYI.
SZÜCS	HETÉNYI.
JEGYZŐ	FALUDI.
KORTES	PAULAY.
INAS	MAGYARI.
KOMORNA	MUNKÁCSI MARISKA.
MUNKÁSVEZÉR	MÉSZÁROS.

Munkások, küldöttségek, választók.

Az I-ső felvonás történik vidéken Jarossék birtokán, a másik kettő Budapesten, Jarossék lakásán. Az I-ső és 2-ik felvonás között négy hónap, a II. és III. felvonás között egy havi időköz van.

Először adatott a Nemzeti Színházban

1905 március 17-én.

A darab előadási joga Dr. Marton Sándor, Budapest Bécsi-utca 1, színházi ügynöksége által szerezhető meg.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA

435

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

[Dolgozószoba, háttérben üveges verandával.]

ANNA, KÁROLY, ADA (a verandán ül).

ANNA (az íróasztalnál dolgozik).

KÁROLY (balról jön). Azt hiszem, a méhek még ma fognak rajzani, nagyon izgatottak. Kérlek, hol van a gong?

ANNA. A kandallón.

KÁROLY (leveszi a kandallóról). Nagyon fontos szerszám, ezzel csalom ki a királynőt.

ANNA. Minő szerencse lesz, ha csakugyan sikerül a királynét kicsalni. Soha jobbkor.

KÁROLY. Úgy veszem észre, hogy te is izgatott vagy.

ANNA. Te még ma is, az utolsó napon komédiának tartod azt, hogy ebből a henye életből ki akarlak szabadítani.

KÁROLY. Az én életem elég tartalmas — magamnak. Azt hiszem, eleget vesződöm méheimmal, virágaimmal. Nem ártok vele senkinek. És ezt nem mindenki mondhatja el magáról.

ANNA. Valamikor nem így gondolkoztál az életről.

KÁROLY. Lehet, hogy azelőtt más voltam, annyi azonban bizonyos, hogy akkor egyformán gondolkoztunk.

ANNA. Én nem változtam meg.

KÁROLY. Ez épen a hibád. Az étellel szemben makacskodni nem okos dolog. Valamikor igaz,

ministerségről is álmództam. Miért ne? Később rájöttem, hogy ha lehetséges is, nem érdemes. Fölhagytam tehát azzal a gondolattal, hogy kiálljak a porondra, a mikor nem vagyok odaváló. De valld meg őszintén, te még most is azon töröd a fejedet, hogy záros határidőn belül ministert csinálj belőlem.

ANNA. Egyelőre a képviselőséggel beérem. A többi már magától jön.

KÁROLY. A többi talán igen, de remélem, hogy ma estére szépen megbukom, azaz, hogy nem is bukóm, hanem bukol, mert ez a választás voltaképen a te választásod.

ANNA. Azt akarod ezzel mondani, hogy szerepelni akarok?

KÁROLY. A világért sem. Minden asszony kíván a férjétől valamit, ékszert, ruhát, fogatot, te meg mindenáron azt akarod, hogy lépjek fel képviselőnek. Ez ugyan több pénzbe kerül, mint egy új ruha, vagy egy gyémánt nyakék, — de neked a munka örömet és szórakozást szerzett és ez nekem is jól esik. Bár az is igaz, hogy ez alatt az idő alatt még kevesebbet voltunk együtt, mint máskor, de majd aztán kipótoljuk.

ANNA. És ha nem buknál meg a választáson?

KÁROLY. Az lehetetlen. Az iharkutiak sohasem szavaznak másra, mint a földesurukra.

ANNA. Én is épen ebben bizom.

KÁROLY. Nem tudom, jól értelek-e, de mindenesetre figyelmeztetek az ígéretemre, melyet a grófnak tettem, a mikor megvettem tőle a birtokot. Megígérttem, hogy mindaddig titokban tartom a vásárt, míg a gróf el nem költözik a vidékről.

ANNA. Igen, te megígérted, de én nem ígérttem meg.

KÁROLY. Remélem, hogy nem fogsz túlmenni azon a határon, melyet megengedhetsz magadnak.

ANNA. Vállalom érte a felelősséget.

KÁROLY. Én nem.

ANNA. Mit akarsz ezzel mondani?

KÁROLY. Ha ezen az úton megválasztanak, vissza fogom utasítani a mandátumot.

ANNA. Igazán jobb lesz, ha a méhekhez megy.

KÁROLY. Köszönöm, hogy figyelmeztetsz. Én meg nem háborgatlak tovább.

MÁSODIK JELENÉS.

ANNA, DEMETER, SZÜCS, JEGYZŐ.

JEGYZŐ. Kezeit csókoljuk nagyasszonyom.

ANNA. Jó napot uraim. Mi jót hoztak?

DEMETER. Az embereim mind leszavaztak Jaross urra, a hogy ígértem. Tetszik tudni, a mit én ígérek...

SZÜCS. Igenis, mind leszavaztak... Szép volt, csak többen lettek volna.

DEMETER. A hogy megígértem. De hiába, a paraszt csak paraszt.

ANNA. Baj van talán?

SZÜCS. Óh dehogy... nagyon szép választás. Gyönyörűség volt nézni.

DEMETER. De hát a parasztnak meg vannak a maga szokásai, a melyektől nem akar, vagy nem is tud eltérni.

ANNA. Kérem jegyző úr, mondja meg világosan, a mit az urak úgy látszik nem mernek elmondani.

JEGYZŐ. Bocsánatot kérek, nagyságos asszonyom, véghetetlenül röstelem, de igazán nem tehetek róla, ha a nagyságos asszony ismerné.

ANNA. Szóval: megbukunk...

JEGYZŐ. Engedelmet kérek, a paraszt sorsa itt a földesura kezében van és ennél fogva az mindig csak a földesurára szavaz.

ANNA. Ennyi az egész?

DEMETER, SZÜCS, JEGYZŐ *(bután bámulnak)*.

ANNA. Nagyon örülök ennek.

DEMETER. Hogy tetszik mondani, kezeit csókolom?

ANNA. Nagyon szeretem a parasztnak ezt a szokását, csak maradjanak meg ennél

JEGYZŐ. Engedelmet kérek, nem értem asszonyom.

ANNA. Megfogja mondani az embereknek, hogy a gróf már eladta a birtokot s Jaross úr vette meg tőle. Azt hiszem, még van idő.

SZÜCS. Most már értjük.

DEMETER. Kezeit csókolom. Ha ezt kihirdetjük, a parasztnak megzavarodnak és a zavarosban majd csak halászunk néhány vokst.

ANNA. Az urak félreértének. Férjem valóban megvette a grófi uradalmat.

SZÜCS, DEMETER, JEGYZŐ *(elámulnak)*.

ANNA. Igen, igen, az uradalom a férjemé. De bizonyos okokból eddig titokban tartottuk a vételt. *(künn gongütés hallik)*.

DEMETER. De hiszen nagyságos asszonyom, ha ezt előbb tetszett volna mondani.

ANNA. Ne töprenkedjenek most. Mondják meg a népnek, hogy Jaross nem az uraságuk lesz, hanem a barátjuk, a ki mindenkinek megadja a magáét. Lesz állandó munkájuk, biztosítják életüket s nem kell elvándorolniok erről a földről, melyet apáik műveltek és megvédelmeztek.

JEGYZŐ. Oh nagyságos asszonyom!

ANNA. Megmondhatja nekik azt is, hogy a grófi kastélyból iskola lesz, épen az imént jelentette ki a férjem, hogy iskolát csinál a kastélyból. És most uraim, munkára fel!

SZÜCS, DEMETER, JEGYZŐ. Éljen a nagyságos asszony!

ANNA. Éljen Jaross képviselő úr!

SZÜCS, DEMETER, JEGYZŐ. Éljen Jaross! Éljen a mi szeretett képviselőnk *(mindhárman el)*.

HARMADIK JELENÉS.

ANNA, KÁROLY.

ANNA (*visszaül az íróasztalhoz*). (*Károly jön baloldaltól.*). Két rajt már be is tereltem a kasba, de olyan láрма van az utcán, hogy az rettenetes.

ANNA. Minden választás ekkora hűhóval jár.

KÁROLY. Szép, szép csak ne zavarnák folyton az embert.

ANNA. Nem riadnak meg a zajtól a méhek, ha te is velük vagy.

KÁROLY. Velük is maradok. Nagyon szeretjük egymást.

ANNA. Kérlek, kérlek, csak szeressétek egymást.

KÁROLY. A kertész azt mondta, hogy a korteseid vannak itt... Azért jöttem vissza...

ANNA. Már elmentek...

KÁROLY. Megmondottad nekik, hogy a grófi uradalom a miénk?

ANNA. Én csak annyit mondtam nekik, a mennyit a cél érdekében szükségesnek tartottam.

KÁROLY. A saját célod érdekében?

ANNA. Nem! A te célod érdekében, a melyet még nem látsz tisztán, mert elzártad magadat a világtól s csak a méhek röpülését nézed s így nem is tudhatod mi történik a magasban.

KÁROLY. A méhkirálynő elég magasra röpül, olyan magasra, hogy csak egy alattvalója éri utól. Kár hogy te ezt nem érted és nem is értetted meg soha. Ma talán boldogabbak lehetnénk.

ANNA. Boldogabbak? Nem azon az úton indulunk el, mely a boldogsághoz vezet.

KÁROLY. Én azon az úton állottam, a mikor összefogóztunk. Annak az útnak mind a két oldalán piros rózsák nyíltak.

ANNA. És te le-le hajoltál, hogy szakíts egy-egyvet.

KÁROLY. És ez neked nem tetszett?

ANNA. Nem akartam azt, hogy te virágszedésben töltsd el az életedet. Mert a virágok csak a hegy lábánál nyílnak.

KÁROLY. Azóta a rózsák százával hervadtak el az úton, most már csak a méheim maradtak meg... s most ezektől is el akarsz szakítani, mert nem repülnek elég magasra. *(Baloldalon el).*

NEGYPEDIK JELENÉS.

ANNA, ADA.

ANNA. Nos, megvan a mit rád bíztam?

ADA. A kokárdákat kiosztottam, a borokat felhordattam a pinczéből, az ennivaló készen áll... azt a tíz doboz szivart pedig odaadtam Szűcsnek.

ANNA. Jól van gyermekem, te is előmozdítottad bátyád ügyét.

ADA. Örömmel teszem nénikém, hiszen ez a választás engem ép úgy izgat, mint sok mást, a kik mind szeretjük a bácsit.

ANNA. Kedves gyermekem, sohasem tudhatjuk, hogy kik szeretnek bennünket igazán. Ezért sokszor csalódunk, keservesen csalódunk. *(Ada kissé elszontyolodva távozik és leül a verandán).*

ÖTÖDIK JELENÉS.

ANNA, ZSITVAYNÉ, ALVINCZYNÉ.

ALVINCZYNÉ. Jó napot gyermekem. *(Adához.)* Ez a kis Ada, a kiről neked annyit beszéltem.

ZSITVAYNÉ. Szép kis leány! *(Ada meghajol).*

ALVINCZYNÉ. Hol van Anna nénéd?

ADA. Odabenn.

AL
tam,
hogy
majd
AN
AL
mal.
AN
AL
AN
ZSI
velem
AL
férjét
AN
ZSI
rám e
sokat
AN
ZSI
Ez ér
vett a
AN
ZSI
már t
AN
férjen
ZSI
tam.
a ke
kot.
AL
csak
birtok
AN
AL
AN
vásár

ALVINCZYNÉ. Édes Annám! Mihelyst meghallottam, hogy a gróf fog győzni, azonnal idesiettem, hogy vigasztaljalak. Hiszen, ha most nem sikerül, majd sikerül máskor. Nem kell kétségbeesni.

ANNA. Isten hozott! Köszönöm jóságodat.

ALVINCZYNÉ. Egy pesti barátnémat hoztam magammal. Vendégem, Zsitvayné.

ANNA. Nagyon örülök. Ő is vigasztalni jött?

ALVINCZYNÉ. Nem, ő vigasztalást keres.

ANNA. Ah, és ezt itt akarja megtalálni, mi nálunk?

ZSITVAYNÉ. A vidék gyönyörű. Majd elfelejteti velem a mit el akarok felejteni.

ALVINCZYNÉ. Nagy csalódás érte. Most válik a férjétől.

ANNA. Úgy? Csalódás?

ZSITVAYNÉ. Tudja, hogy milyen hatással van rám ez a szoba? Olyan mint egy műhely, a melyben sokat dolgoznak.

ANNA. Ez az uram szobája... ez az ő íróasztala.

ZSITVAYNÉ. Most már érdekel valami. Itt van. Ez érdekes. *(Az íróasztalhoz ment és egy papírvágót vett a kezébe.)*

ANNA. Ez a papírvágó?

ZSITVAYNÉ. Ah, csak kettőnket érdekel. Vagy ma már talán csak engem. Tehát megőrizte.

ANNA. Nem is tudtam eddig, hogy kegyed és a férjem ismerték egymást.

ZSITVAYNÉ. Régen volt, akkor még kis leány voltam... De barátnőm megígérte, hogy megmutatja a kertet... Idejövet már megbámultuk a birtokot...

ALVINCZYNÉ. És megegyeztünk abban, hogy mégis csak jó dolog gazdagnak lenni. Mekkora is ez a birtok? Van vagy 1600 hold.

ANNA. Annyi volt.

ALVINCZYNÉ. Csak nem adta el — örökségedet!

ANNA. Oh! dehogy! Megtoldottuk. Károly megvásárolta hozzá a grófi uradalmat.

ALVINCZYNÉ. Jézusom! — de hiszen akkor te nábob vagy, — kedves rokon.

ANNA. Én? ... ugyan! ... a férjem!

ALVINCZYNÉ. Úgy most itt hagyjátok ezt a házat és a kastélyba mentek lakni ...

ANNA. Nem. Károly azt akarja, hogy abból iskola legyen.

ZSITVAYNÉ. Milyen szép ez tőle. Ez olyan vonás, a mely imponál nekem.

ALVINCZYNÉ. De kérek, kastély parasztgyerekeknek.

ZSITVAYNÉ. Értsd meg, — ez egy nemes és szociális gondolat. Szeretném megnézni a kastélyt — igazán érdekel.

ANNA. Meglehet azt látni — a toronyból.

ALVINCZYNÉ. Nem bánom, nézzük meg.

ZSITVAYNÉ. Férjed persze nincsen itthon?

ANNA. A kertben van, a méheleinél.

ALVINCZYNÉ. A méheleinél — hát van türelme most azokkal foglalkozni?

ANNA. Rajzanak —

ZSITVAYNÉ. Most sem feledkezett meg róluk. *(Annához.)* Egy férfi, a ki a kastélyából iskolát csinál a parasztgyerekeknek s a ki a választás napján a méhei mellett van, micsoda szív az!

ALVINCZYNÉ. Hát menjünk a toronyba.

ZSITVAYNÉ. Mégis szeretném üdvözölni először a házigazdát.

ALVINCZYNÉ. Majd azután édesem. Kérlek, drága Annám, sohse zavartasd magadat, én itthon vagyok.

ANNA. Oh hiszen nekem semmi dolgom. Mindenestre veletek tartok. *(Adához.)* Ugy-e bár édes gyermekem itt maradsz s az esetre, ha Demeter vagy Szűcs jönni talál, megmondod nekik, hogy várjanak, tüstént visszajövök. *(El a többiek után.)*

HATODIK JELENÉS.

ADA, DÉNES.

ADA (*a verandán hirtelen fölkel és Dénes elé siet*).

DÉNES. Édes, kis Adám!

ADA. Tudtam, hogy eljön. Látja, Dénes, napok óta itt ültem és magára vártam.

DÉNES. Mint a királykisasszony a mesében. De hát honnan tudta, hogy eljövök?

ADA. Tudtam, vagy talán csak nagyon akartam hogy jöjjön. Hiszen a mit a mesebeli királykisasszonyok akarnak, az mindig bekövetkezik.

DÉNES. Igen, ha megmaradnak az akaratauk mellett.

ADA. Kétkelkedik bennem Dénes?

DÉNES. Nem kétkelkedhetem, mert ezzel az egész életem egyszerre összezúzódna. Pedig csak most fogtam hozzá az élethez.

ADA. És az élet nagyon nehéz, úgy-e?

DÉNES. Honnan gondolja, kis Ada?

ADA. Én nem gondolom, de Anna néni sokszor mondja és ő jól tudja. Anna néni nagyon okos asszony.

DÉNES. Oh igen, ez éppen a baja. De mégis csak furcsa, a mikor ő mondja az életről, hogy nehéz. Hiszen meg van mindene, a mit egy nő kívánhat, sőt még annál is több. Nincsenek gondjai.

ADA. És magának vannak gondjai úgy-e Dénes?

DÉNES. Gondjaim? Nekem nincsenek. Vagy legalább nem érzem a súlyukat, azóta mióta magát ismerem. Maga levette rólam az élet terhet. Nem különös ez? Pedig mi vagyok én, egy ujságíró, a kit ide-oda küldözgetnek, mint a hogy most is rám parancsoltak, hogy legyek jelen a képviselőválasztáson.

ADA. Hiszen akkor maga nem miattam jött ide, hanem hivatalból. Hiszen én akkor hiába vártam.

DÉNES. Édes kis Adám, én magához jöttem.

Csakis magához. Értse meg. Ide történetesen nem engem küldtek, de kifogtam rajtuk, egy barátomnak kellett volna lejönnie, de én cseréltem vele és ime itt vagyok!

ADA. Oh Dénes — köszönöm.

DÉNES. Sőt hoztam is magának valamit.

ADA. Ezeket a virágokat? A kedvencz virágaim.

DÉNES. Ezt is meg mást is. Olyan virágot, a mely nem hervad.

ADA. Olyan virágot? milyen lehet az?

DÉNES. A mely az én lelkemből nőtt ki, a maga szerelmétől nyílt ki bennem. *(Egy csomó lapot vesz ki.)*

ADA *(tapsol)*. Egy verskötet!

DÉNES. Még csak a kefelevonat. De nemsokára megjelenik. Magának hozok majd egy példányt kék selyemkötésben . . . De nincs a kötetnek címe . . . Majd megkeressük együtt, jó lesz?

ADA. Oh Dénes, hiszen én nem értek ehhez . . . Anna néni, az meg tudná mondani.

DÉNES. Igen, ő mindent kitalál, de maga mindent kitalálhat. Éslátja, ez az igazi női bölcsesség. Nézze csak, a könyv első verse «Óda a naphoz» tudja, az a vers, melyben a nap melege erőt ad a küzdő embernek, tüzet, lelkesedést, úgy hogy az emelkedni kezd a magasba . . . az utolsó vers pedig «elegia a naphoz», mely leolvasztja Ikaros szárnyait, úgy hogy a szerencsétlen lezuhan a magasból . . .

ADA. Istenem, ezt nem értem Dénes . . . Tehát az embernek nem szabad a nap felé röpködni?

DÉNES. Oh szabad, sőt kell, hogy röpködjön, de nem viasszárnyakkal, hanem saját lelkének a szárnyaival. A ki a szárnyakat kölcsönveszi, az előbb-utóbb lezuhan a magasból és összetöri magát.

ADA. Összetöri magát.

DÉNES. Érti most már Ada, hogy miért van szükségem magára az életben? A maga szerelmétől szárnyra kap az én lelkem, a saját szárnyára s érzem, hogy tud repülni magasra, mindig magasabbra . . . Hogy mit

gondoln
édeskev
lesz er
kereszt

ADA.

kis leán
világ,
reám, a
kívánni

DÉNE

hogy n

ADA.

majd k

(Az
észrevet

ANNA

DÉNE

ADA

ANNA

ADA.

ANNA

ADA.

olyan

ANNA

hiszed,

És azt

ADA

ANN

férfiak

a kik

műekb

mának

gondolnak és mit mondanak az emberek, azzal én édeskeveset törődöm. De most mennem kell. Mondja : lesz ereje velem tartani, mindig, minden akadályon keresztül?

ADA. Oh Dénes, én úgy érzem, hogy együgyű kis leány vagyok, a ki semmire sem való ezen a világon, de a míg tudom, hogy maga... gondol reám, azt hiszem, mindenhez lesz erőm, a mit maga kívánni fog tőlem.

DÉNES. És hogyha úgy hozná magával a sors, hogy nagy áldozatot kérnék magától...

ADA. Ha úgy fordulna : akkor magának nem kell majd kérnie és az nekem nem lesz áldozat.

HETEDIK JELENÉS.

ANNA, ADA, DÉNES.

(Az utolsó szavak alatt Anna megjelent a szobában, észrevette a párt).

ANNA *(kikiált)*. Ada!

DÉNES. Mindig veled vagyok. *(El)*.

ADA *(megriadva jön be a szobába)*. Parancsol?!

ANNA. Te! Ide hallgass! Ostoba vagy! Ábrándozol!

ADA. Miért nénikém?

ANNA. Gyermekek vagy és nem tudod mi az élet.

ADA. Tudok belőle annyit, a mennyi elegendő egy olyan egyszerű kis leánynak, mint én vagyok.

ANNA. Ezt persze ő mondotta neked. És te azt hiszed, hogy minden úgy van, a mint ő mondja. És azt hiszed, hogy mindig úgy lesz, a mint ő mondja.

ADA. Igen, Anna neni!

ANNA. Ostobaság! Minden megváltozik, a mihez a férfiaknak közük van. Még azokban sem lehet bízni, a kik legkomolyabbak köztük, hát még a könnyelműekben, a kiknél a holnap sohasem folytatása a mának.

ADA. Dénes nem könnyelmű.

ANNA. Az Istenért Ada, hát nem látod minden tetteből, hogy nem a világba való ember. Otthagyt a hivatalát, a melyen a nagybátyja segítségével gyönyörűen haladhatott volna fölfelé.

ADA. A számláljtorján. Ő nem arra való ember.

ANNA. Látom, hogy alaposan kinevelt a maga bolondságaira. Hát mit fog tenni? Miből fog élni?

ADA. A tollából. Hiszen költő.

ANNA. Prózában ez másként hangzik.

ADA. Nem lehet mindenkiből nagy ember.

ANNA. De nem törekedhetik valaki már fiatal korában arra, hogy semmi se legyen belőle. Hidd el, senki sem szeret jobban, mint én, Ada, és senki sem öröklik igazabban boldogságod fölött, mint én.

ADA. Hiszen ezt tudom Anna néni.

ANNA. Látod, én meg akarlak óvni attól a keserű csalódástól, a melyen ha egyszer átmegy valaki, sohasem tudja az emléket lelkéből teljesen kitörölni. Én nem engedem, hogy a te fiatal lelked nemes érzései összetörjenek... Én ismerem az embereket, a férfiakat.

ADA. Dénes más mint a többi.

ANNA. Ne hidd. Én ismerem. Ismertem az apját is. Éppen olyan volt mint ő. Hitegetett, áltatott egy leányt. Aztán elhagyta. Megölte a szívét. Összetörte az életét. Hiába szedi össze az ember azután a cserepeket, abból sohasem lesz többé egész élet. Hidd el nekem, én tudom.

ADA. Szegény Anna néni! Szegény néni!

ANNA. Verd ki a fejedből a balga ábrándokat, nézz tiszta szemmel az életbe s bízd magadat reám. *(Kézét nyújtja feléje, Ada, mozdulatlanul áll.)*

ADA. Oh Istenem!

ANNA *(egy darabig vár)*. Bolond vagy! *(Más hangon.)* Szűcs és Demeter nem jártak itt azóta?

ADA. Nem volt itt senki.

ANNA *(a verendán át távozik; Ada a verendán marad)*.

NYOLCZADIK JELENÉS.

ALVINCZYNÉ, ZSITVAYNÉ, KÁROLY jönnek.

ALVINCZYNÉ. Nem haragszol, rokon, hogy megzavartunk munkádban?

KÁROLY. Oh dehogy, ellenkezőleg. *(Zsitvayné ki-megy a verendára Adához.)* Hidd el nekem, hogy a választásnál sokkal jobban érdekel, ki tulajdonkép ez a szép asszony, a kinek két perczel ezelőtt bemutatattál.

ALVINCZYNÉ. Hogyan, hát csakugyan nem emlékszel rá?

KÁROLY. Emlékszem egy szép leányra, de azt akarom tudni, hogy ki ez a szép asszony?

ALVINCZYNÉ. Hát tudod, ő egy része a nagy világnak.

KÁROLY. Ezt szépen mondtad, de én egy szót sem értek belőle.

ALVINCZYNÉ. Más szóval, olyan nő, a kiért meghalnak vagy tönkremennek a férfiak.

KÁROLY. Ez is nagyon szép, de nekem mint falusi embernek még érthetőbben kell, hogy beszélj.

ALVINCZYNÉ. Szóval: te adatokat kérsz tőlem. A halottakról és a jó barátokról vagy jót, vagy semmit — ez az én jelszóm.

KÁROLY. Mindenkiről az igazat, — ez az én jelszóm.

ALVINCZYNÉ. És te képviselő akarsz lenni? Hiszen máris összeférhetetlenségi eseted van.

KÁROLY. Eltértél a tárgytól.

ALVINCZYNÉ. Jegyezd meg rokon, hogy a nők mindig eltérnek a tárgytól s ez bennük a legszeretetre-méltóbb. Ebben különböznek a férfiakról, a kik mindig a tárgynál szeretnek maradni.

KÁROLY. De hiszen ilyen módon a férfi meg a nő sohasem érti meg egymást?

ALVINCZYNÉ. Hát te a mai napig azt hitted, hogy

értik egymást. Milyen egyszerű volna az élet — kivált az olyan nőkre nézve, mint az én pesti barátnőm.

KÁROLY. Az ő élete tehát bonyolult?

ALVINCZYNÉ. Mint minden olyan nőé, a ki nem éri be a férjjel és férfit keres a férfiak között. Ennek a keresésnek a férfiak mindig megadják az árát.

KÁROLY. És a férfi?

ALVINCZYNÉ. Az első férje agyonlőtte magát — miatta. A második tönkretette magát anyagilag és elvált tőle. Csakhogy későn, a mikor már nem volt semmije.

KÁROLY. A nőnek?

ALVINCZYNÉ. Eh! A férfinak. — Egy nőről sohasem lehet azt mondani, hogy nincs semmije. Akarnia kell csak és van mindene.

KÁROLY. És mi történt a férfival? illetve azzal az úrral, a ki a férje volt?

ALVINCZYNÉ. Most valami hivatalban ül és körmöl a szegény. Az ilyesmi megtörténik néha a férfiakkal, ha nem is épen a feleségük révén. Így legalább törvényesen tette magát tönkre. Ezt nem mindenki mondhatja el magáról.

KÁROLY. Szóval a te barátnőd érdekes asszony?

ALVINCZYNÉ. Mikor a férfiak egy nőről azt mondják, hogy érdekes asszony, alattomban azt értik, hogy rossz asszony.

KÁROLY. Akkor nem lehetne a te barátnőd!

ALVINCZYNÉ. Ez kedves volt tőled és jutalmat érdemel.

KÁROLY. Jutalmat?

ALVINCZYNÉ. Igen. Majd dícsérlek a barátnőm előtt, a ki nagyon érdeklődik irántad.

ZSITVAYNÉ (*a verandán*). Gyönyörű! Igazán gyönyörű. Szivárvány!

ADA. De asszonyom! Én nem látok szivárványt!

ZSITVAYNÉ. Oh dehogysem! A láthatár szélén (*bejő Alvinczynéhez*). A kis leány nem látja a szivárványt. Pedig olyan eleven színei vannak.

ALVIN
verandán

KÁROLY

ZSITVAY

szerelen
élet pos

KÁROLY

ZSITVAY

ból szü

a míg
főlemel

a boldo

KÁROLY

menni.
ZSITVAY

törés —
KÁROLY

elérhete
mit a n

ZSITVAY

KÁROLY

királyné
ZSITVAY

KÁROLY

Mikor t
döngve
föl a n

val a l
ZSITVAY

vayné,

ELŐB

ALVIN

nincsen

Hegye

ALVINCZYNÉ. No már ezt megnézem (*kimegy a verandára*).

KÁROLY. Szereti a szivárványt?

ZSITVAYNÉ. Nem olyan-e a szivárvány, mint a szerelem? Mind a kettő gyönyörűen átövezi — az élet posványát.

KÁROLY. Hát ez szép — hasonlat.

ZSITVAYNÉ. De a szivárvány könyből és napsugárból születik. És mi csak addig vagyunk boldogok, a míg ezért a szivárványért küzdünk, mert akkor fölemelkedünk a silány földről és közelebb jutunk a boldogsághoz.

KÁROLY. Hisz akkor érdemes a szivárvány után menni.

ZSITVAYNÉ. Vigyázzon! A szivárvány csak fénytörés — az elérhetetlen.

KÁROLY. Az igazi férfi nem ismeri ezt a fogalmat: elérhetetlen. És a természet sem ismeri. Tud valamit a méhek életéről?

ZSITVAYNÉ. Talán elég volt már a hasonlatokból.

KÁROLY. Ez csupa merő valóság. Mikor a méhek királynőjében fölébred a szerelem.

ZSITVAYNÉ. Királynőben?

KÁROLY. Csak a királynőnek szabad szeretni. Mikor tehát fölébred benne a nagy szerelem, akkor ő döngve-zsongva kiszáll a kasból és kezd röpködni föl, föl a nap felé, mind magasabbra. Nyomában százával a here. De azért csak egy éri el...

ZSITVAYNÉ. Az igazi! (*Károly hosszan nézi Zsitvaynét.*)

KILENCZEDIK JELENÉS.

ELŐBBIEK, ANNA (*beszél*), ALVINCZYNÉ (*bejön a verandáról*).

ALVINCZYNÉ (*Zsitvaynéhez*). Odakünn csakugyan nincsen szivárvány.

ZSITVAYNÉ. A szivárványt most még csak az én szemeim látják *(elmenni a verandán)*.

ANNA. Kerestelek odalenn a méheknél.

KÁROLY. Én meg idekísértem vendégeinket, mert azt hittem, itt vagy. Szólni akartam veled... Gondolkoztam a dolgon — egy félórával ezelőtt egy könnyelmű kijelentést tettem... Hogy semmi áron sem egyezem bele abba, hogy tudtára adjuk a választóknak az uradalom megvételét. De ha úgy véled, hogy ezen az úton még lehetne segíteni... és ha magadra vállalod erre nézve a felelősséget... én nem bánom...

ANNA. Már megtörtént.

KÁROLY. A választók tudják?

ANNA. Mindent tudnak. Azt is, hogy a grófi kastélyból iskolát csinálsz.

KÁROLY. Gondolod, hogy ez jó lesz?

ANNA. Már megígérted nekik. Aztán ígértél nekik állandó munkát és még egyebet is, a mit majd idején meg fogsz tudni.

KÁROLY. Ah, Anna, hogy köszönjem ezt meg neked?

ANNA. Ha győzünk: felelősségterhes munka vár rád. Mert ez csak az első lépés lesz.

KÁROLY. Mellettem fogsz állani. Az ősszel tehát a fővárosba költözünk és ott lakunk az ülésszak alatt.

ANNA. És a méhek?

KÁROLY. Gondolkoztam a dolgon s beláttam, hogy neked van igazad. Lehetséges, hogy nincs bennem kellő képesség, de utóvégre is ezt nem tudhatom, hiszen még sohasem próbáltam. Hogy érek-e valamit: az csak ezután fog elválni. A földművelési szakmához mindenesetre értek annyit, mint más, sőt talán többet is, hiszen a gyakorlat mindig többet ér a nyomtatott betűnél. A szociális kérdésekkel pedig te nagyon sokat foglalkoztál. Segíteni fogsz nekem, úgy-e?

ANN.
inyedre
KÁR.
ANN.
resztül
KÁR.
gondol
ANN.
kérelek,
rült id
az aszt
KÁR.
hetekb
tünődte
sehogy
lék le
Igazán
ANN.
KÁR.
Egyéb
neked
ANN.
tévedt
mondta
s látha
KÁR.
elfelejt
ANN.
vágót
KÁR.
volna.
a vála
ANN.
átöltö
végy

ANNA. Eddig is azt tettem, de neked nem volt inyedre.

KÁROLY. Ezentúl másképen lesz.

ANNA. Igazán csodálatos változáson mentél keresztül egy félóra óta.

KÁROLY. Oh dehogy, csak megbarátkoztam egy gondolattal, melytől sokáig idegenkedtem.

ANNA. Különös. *(Az asztalhoz megy.)* Mondd csak kérlek, már a minap akartam kérdezni, honnan került ide ez a papírvágó? Mindössze pár hét óta van az asztalodon.

KÁROLY. Ezt ugyan hiába kérdezted tőlem. A mult hetekben egy fiókom alján találtam s magam is tűnődtem rajta, hogy honnan került hozzám, de sehogyse jutott eszembe. Még valami diákkori emlék lehet. Talán valami tánciskolai barátnőmtől. Igazán nem emlékszem.

ANNA. Szavadra mondod?

KÁROLY. Szavamra, — de igazán nem értem. Egyébiránt, ha azt gondolod, hogy valami emlék, — neked ajándékozom, tégy vele a mit akarsz.

ANNA. Köszönöm, köszönöm! akkor hát mégis tévedtem. Képzeld csak, Zsitvayné az imént azt mondta, hogy ez a papírvágó az ő ajándéka volt s láthatólag örült, hogy megőrizted.

KÁROLY. Zsitvayné? Ez igazán különös, hogy így elfelejtettem.

ANNA. Tehát megmondhatom neki, hogy a papírvágót nekem ajándékoztad?

KÁROLY. Meg — azaz, hogy ez mégis illetlenség volna. Majd inkább máskor. *(Távolból hallatszik már a választók kortéséneke.)*

ANNA. Kérlek, az idő halad, jó volna, talán ha átváltózkodnál, hátha mégis... Igen, mindenesetre végy föl egy fekete kabátot. *(Károly el a baloldalon.)*

TIZEDIK JELENÉS.

ANNA, ZSITVAYNÉ, ALVINCZYNÉ, ADA.

ALVINCZYNÉ. Nini, most jönnek az iharkúti választók.

ZSITVAYNÉ. Olyan az egész mint egy nagy farsangi menet. *(Az utcán nagy zaj hallatszik, a mint egy szónok beszél a néphez.)*

EGY VÁLASZTÓ. Mi történt?

SZÜCS. Eladta a birtokát!

EGY VÁLASZTÓ. Ki vette volna meg?

JEGYZŐ. Az új földesúr Jaross lett.

DEMETER. A ti barátotok!

ZSITVAYNÉ. Olyanok, mint a rajzó méhek!

DEMETER. A ti jelöltetek, a ki meghozza jogaitokat. *(Éljenzés.)*

SZÜCS. Ő a ti uraságotok.

ALVINCZYNÉ. Milyen mások lettek most ezek az emberek.

EGY VÁLASZTÓ. Éljen ő, éljen Jaross!

DEMETER. Előre hát, nehogy elkéssetek!

EGY VÁLASZTÓ. Siessünk a községházára.

ZSITVAYNÉ. Hogy forronganak!

NÉP. Éljen Jaross! Éljen! *(Jaross kortesnótája hallatszik. A választók énekelve elvonulnak.)*

ZSITVAYNÉ *(lejön a szobába)*. Ez nagyon szép volt.

ANNA. Csak olyan választás, mint a többi!

ZSITVAYNÉ. Ez olyan izgalmas. Szeretem az ilyen izgalmakat.

ANNA. Ebből minden öt esztendőben kiveheted a részedet.

ALVINCZYNÉ. Ezek mind Károlyra szavaznak ugye?

ZSITVAYNÉ. Most van a döntő pillanat. *(Megint nagy zaj kívülről.)*

DÉN
váratl
Jaross
teljese
szavaz

ALV
is fog

DÉN

A mi
eredm

ANN

színezé

ZSIT

lok éd

ALV

kívána

ANN

lárma.

ZSIT

ményt.

ANN

férjem

DÉN

Előbbi

DEM
ságos
kabátba
beszélje

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

Előbbiek, DÉNES.

DÉNES. Bocsánat, hogy így berontok, de oly váratlan meglepetés történt! Az iharkúti választók Jaross-zászlóval jöttek szavazni, a mi az ellenpártot teljesen megzavarta. Most minden iharkúti Jarossra szavaz.

ALVINCZYNÉ. Így hát Jaross úr talán győzni is fog?

DÉNES. Talán asszonyom? Minden bizonynyal. A mi győzelmünk bizonyos, hiszen a választás eredménye csakis ezen a lelkes községen múlik.

ANNA. Kérem csak a lényegét mondja el, a költői színezést elengedjük.

ZSITVAYNÉ. Milyen kellemes meglepetés. Gratulállok édesem.

ALVINCZYNÉ (*Annához*). Fogadd őszinte szerencsekívánataimat.

ANNA. Talán még korán is van. (*Kívül orkánszerű láрма.*)

ZSITVAYNÉ. Hallod, most tudhatták meg az eredményt.

ANNA. Igazán kedves, hogy ennyire érdeklődöl a férjem dolga iránt. (*Zaj.*)

DÉNES. Jönnek a választók! (*Ének közeleg.*)

TIZENKETTEDIK JELENÉS.

Előbbiek, DEMETER, SZÜCS, JEGYZŐ, majd KÁROLY.
Választók az utcán.

DEMETER (*Jaross-zászlóval besiet*). Győztünk, nagyságos asszonyom! (*Károly belép baloldaltól fekete kabátban. Anna int Demeternek, hogy Károlyhoz beszéljen.*)

DEMETER (*meghajítja a zászlót Jaross előtt*). Fényesen győztünk.

KÁROLY. Hogyan, már vége van a választásnak? ZSITVAYNÉ. Milyen nyugodt! Milyen férfi!

DEMETER. Igenis és nyolczvan szóval győztünk.

KÁROLY. E szerint szépen győztem. Ennek igazán örvendek. Önök derék emberek. És én ura leszek szavamnak. Megmondtam: a grófi kastélyból iskola lesz...

DÉNES. Itt vannak mind a választók; egész lobogó tábor.

JEGYZŐ. Teljes a győzelem! Még az ellenpárt emberei és a függetlenségiek is mellénk állottak.

KÁROLY. De hisz ez természetes... Ön még csodálkozik ezen?

ZSITVAYNÉ. Engedje meg, hogy a főváros üdvözlhesse a legfiatalabb honatyát.

KÁROLY. Köszönöm, szép főváros.

ALVINCZYNÉ. Most persze Pestre költöztök.

KÁROLY. Én tulajdonképen nagyon idenőttem, itt van az én világom, de Anna mindenáron azt akarta, hogy képviselő legyek. Igen, ez az ő kívánsága volt. Így hát rá kell szánnom magamat, hogy legalább a telet Budapesten fogjuk tölteni.

ZSITVAYNÉ. Oh ne féljen Budapeستől, majd megszereti. Most már persze elszokott a fővárostól, de azért nem sokáig lesz ott idegen.

VÁLASZTÓK AZ UTCÁN. Éljen Jaross! Halljuk Jarost, halljuk!

ANNA. Károly, szólj egy pár szót a választókhoz, nagyon szeretnének hallani. Az iskolát is szóba hozhatod, meg hogy nem kell majd kivándorolniok.

KÁROLY. Megyek már. (*Kimegy a verandára, künn lelkes éljenzés.*)

KÁROLY (*beszél a néphez*). Barátaim! A nép szava az isten szava! A nép ítél és én hozzátok vagyok lánczolva. Ti az én híveim vagytok, én meg teljesen a tiétek vagyok. (*Éljen!*) A mit megigérttem, annak

ura
lesz
sen
nek
pohá
Zs
nagy
K
min
D
polg
A
min

(Ká
mar
K
guka
mién
aszt
Zs
K
is er
Zs
K
Zs
vág
K
nek
Zs
K
jut
tett

ura is leszek! *(Helyeslés.)* A grófi kastélyból iskola lesz s erről a vidékről többé nem fog kivándorolni senki! *(Éljen!)* Most pedig, hogy vége a küzdelemnek és kivívtuk a diadalt, menjünk és ürítsünk egy pohár bort a mai nap örömére. *(Nagy éljenzés.)*

ZSITVAYNÉ. Hogy tud bánni a néppel. Igazán nagyszerű!

KÁROLY. Menjetek barátaim, én is ott leszek mindjárt köztetek. *(Éljenzés.)*

DEMETER. Előre emberek! *(Éljenezve elvonulnak a polgárok.)*

ANNA. Nem is lesz elég a bor, a mit kiadtam. Majd mindjárt teszek róla. *(El.)*

TIZENHARMADIK JELENÉS.

Előbbieket, ANNA és DEMETER nélkül.

(Károly visszajön a szobába, a hol csak Zsitvayné maradt vissza, a többiek a menet elvonulását nézik.)

KÁROLY *(izgatottan)*. Na most már leihatják magukat! *(Zsitvaynéhez.)* Mikor az előbb beszélgettünk, miért nem említette, hogy az a papírvágó ott az asztalon, a maga ajándéka?

ZSITVAYNÉ. Vártam, hogy maga hozza szóba.

KÁROLY. És nem gondolt arra, hogy én talán nem is emlékszem rá?

ZSITVAYNÉ. Arra is gondoltam.

KÁROLY. Hát akkor miért nem szolt?

ZSITVAYNÉ. De milyen izgatott e miatt a papírvágó miatt.

KÁROLY. Hogyne. Odaajándékoztam a feleségemnek.

ZSITVAYNÉ. A maga papírvágója volt.

KÁROLY. Az Istenért, ne játszszék velem! Eszembe jut minden, a miről már azt hittem, hogy elfelejtettem.

ZSITVAYNÉ. Az baj volna. Mert a mi újra eszünkbe jut, annak néha olyan ingere van, mintha valóban új volna.

KÁROLY. Maga is úgy érzi?

ZSITVAYNÉ. Én nem: mert én nem felejtettem el semmit és így nem is jut eszembe semmi.

KÁROLY. Hogy értssem ezt?

ZSITVAYNÉ. A hogy akarja. Ez minden embernek legegényebb joga.

KÁROLY. Hát maga hogy érti?

ZSITVAYNÉ. Hja, kedves barátom, ön már első találkozásunk alkalmával a titkaimra pályázik?

KÁROLY. Hát mikor kaphatok feleletet a kérdésre?

ZSITVAYNÉ. Majd egyszer — nálam — Pesten — ha jól viseli magát.

TIZENNEGYEDIK JELENÉS.

Előbbiek, ANNA.

ZSITVAYNÉ. Képzeld édesem, jól sejtettem, ez az úr annyira nem emlékezett már reám, hogy azt mondja, a papírvágót is neked ajándékozta. Mint-hogy ilyen szépen állunk, nekünk kell összetartanunk nőknek. Számítok a barátságodra. Elfogadod?

ANNA. Szívesen... De Károly, a választók várnak.

KÁROLY. Igazad van... Mindig igazad van. Látja, hí a kötelesség... A viszontlátásra.

ZSITVAYNÉ. A viszontlátásra... odafenn a nagy mocsárban.

KÁROLY (*kimegy a verandára, künn éljenzés, két nő utána megy*).

ANNA. Ezek már a vállukra veszik. Ezeknek már föléje emelkedett.

ZSITVAYNÉ. Mintha repülne.

Függöny.

INA
azonn
DE
AL
DE
szerke
AL
volna
DE
tiv u
AL
viselő
DE
AL
külön
mond
DE
AL
viselő
melye
jelen
DE
asszo

MÁSODIK FELVONÁS.

Jarossék lakásán dolgozószoba.

ELSŐ JELENÉS.

ALVINCZYNÉ, DEMETER, INAS.

INAS (*bebocsátja Demetert*). A nagyságos asszony
azonnal itthon lesz. (*El.*)

DEMETER. Kezeit csókolom, asszonyom.

ALVINCZYNÉ. Hogy kerül ön ide?

DEMETER. Városi lakos vagyok. A «Magyar Néplap»
szerkesztője.

ALVINCZYNÉ. Ön ujságíró lett. Ezt nem hittem
volna soha.

DEMETER. Hát én bevallom. Én csak administra-
tív ujságíró vagyok. Én magam sohasem írok.

ALVINCZYNÉ. Úgy látszik, hogy ön egészen a kép-
viselő úr mintájára rendezkedett be.

DEMETER. Nem értem, nagyságos asszonyom.

ALVINCZYNÉ. Na, mi régóta ismerjük egymást,
különben is én Jaross rokona vagyok. Nekem meg-
mondhatja, igaz-e, a mit odahaza suttognak.

DEMETER. Kérem, én most sem értem!

ALVINCZYNÉ. Hogy tulajdonképen Anna a kép-
viselő és a publicista. Hogy azokat a cikkeket,
melyek az ujságokban az unokabátyám neve alatt
jelennek meg: a felesége írja.

DEMETER. Nevetséges ráfogás. És a nagyságos
asszony hitelt ad ilyen ostoba mendemondáknak?

ALVINCZYNÉ. Nem adtam hitelt egészen a mai napig. De öt perczzzel ezelőtt meggyőződtem arról, hogy a mendemondának ezuttal is igaza volt. (*Oda-megy az íróasztalhoz, fölvesz egy lap papírost.*) Nézzé csak. Ez egy beszéd a munkásokhoz... Anna írása... Ismerem jól, hiszen levelezünk.

DEMETER. A nagyságos asszony rosszul fejtette meg a talányt. Igaz, hogy a cikkek legnagyobb részét Jarossné ónagysága írja, de a képviselő úr mondja tollba.

ALVINCZYNÉ. Ejnye, erre nem is gondoltam. Majd megmondom az otthonvalóknak. Nekem talán elhiszik. Csak azok a csúf pletykák ne volnának: képzelje csak el, azt is mondják, hogy Zsitvayné sokat jár a házhoz.

DEMETER. Mások is sokat járnak ide, Zsitvayné is gyakran jó. Nagyon jó barátságban van a nagyságos asszonynyal.

ALVINCZYNÉ. Úgy, tehát nem a nagyságos úrral.

DEMETER. Mese beszéd. Nem szorul ő a nagyságos úrra! A nagyságos asszony is bizonyára jól ismeri a szép asszony lovagját: Zsoldos urat.

ALVINCZYNÉ. Az nem lehet. Hiszen az rettenetes!

DEMETER. Miért volna rettenetes? Zsitvayné félig-meddig már szabad. Azt teheti, a mit akar.

ALVINCZYNÉ. De hát ismeri maga Zsoldost? Tudja, mit csinált azokkal az asszonyokkal, a kikkel viszonya volt?

DEMETER. Nekem sohasem beszéltek erről az asszonyok!

ALVINCZYNÉ. Hát tudja meg most: megveri őket.

DEMETER. Az nem lehet!

ALVINCZYNÉ. Én csak tudom... Olyanoktól tudom, a kiket...

DEMETER. Akkor úgy kell lennie! Úgy látszik, hogy az úriasszonyok is szeretik a verést.

ALVINCZYNÉ. Miből gondolja?

DEMETER. Ha nem szeretnék, akkor az első után

a ki
egy
Jaro
zott
halle
D
A
mag
utól
taso
kell

D
nül
aztá
I
D
bar
neh
zás
I
goz
assz
I
(Cs
I
An
I
A
I
rés

a kit Zsoldos úr megvert, nem következhetett volna egy második s a tizedik után egy tizenegyedik.

ALVINCZYNÉ. De tudja, ez igazán hallatlan. Mikor Jarossék felköltöztek Budapestre: Zsitvainé határozottan az unokabátyám iránt érdeklődött. Ezt nem hallomásból tudom.

DEMETER. Látásból?

ALVINCZYNÉ. És ez a nő barátnőmnek mondja magát. Nem várok tovább, inkább visszajövök utóbb. Maga még marad... Köszönöm a fölvilágosításokat Demeter úr... Most már tudom, hogy mit kell tennem. (El.)

MÁSODIK JELENÉS.

DEMETER, INAS, ANNA.

DEMETER (az óráját nézi; fejét csóválja, türelmetlenül jár fel-alá — körülnéz, mint a ki keres valamit, aztán becsengeti az inast).

INAS (bejön s csodálkozva körülnéz).

DEMETER. Én csöngettem. Mondja csak kedves barátom, nem adhatna nekem egy szivart. Nagyon nehezemre esik a várakozás — úgy minden szórakozás nélkül.

INAS. Ha szíves volna átfáradni a szalónba. A dolgozószobában nem szabad dohányozni. A nagyságos asszony nem szenvedheti a dohányfüstöt.

DEMETER. Hát akkor át fogok fáradni a szalónba. (Csöngetés.)

INAS. A nagyságos asszony! (Kimegy és ajtót nyit. Anna belép.)

DEMETER. Kezeit csókolom, nagyságos asszonyom!

ANNA. Jónapot, Demeter. Mi jót hozott?

DEMETER. Embereink nagyszerűen működnek. Egy részüket a karzaton helyeztem el, a másikat a ház

előtt. Magam is fenn voltam egy darabig. A hangulat nagyon lelkes...

ANNA. Szép, szép, de alig hiszem, hogy ön csak ezért jött ide.

DEMETER. Bizony, nagyságos asszonyom, az ujság sok pénzbe kerül. Sok munkatárs, kevés előfizető, drága administratio, meg a reclam.

ANNA. Szóval : megint pénz kell.

DEMETER (*kissé restelkedve*). Bizony kérem a népszerűség drága portéka.

ANNA. Ne feledje, Demeter, én föltétlenül megbízom magában. Itt van ezer forint.

DEMETER. Köszönöm nagyságos asszonyom. Sietek vissza a házba.

ANNA. Várjon csak, szeretném ha a küldöttség úgy estefelé tisztelegne az uramnál.

DEMETER. Meglesz. Sőt az utcán is majd fölvonulunk. Nem is hiszi nagyságos asszonyom, mennyire rajonganak azok az emberek a képviselő úrért.

ANNA. Köszönöm . . Isten vele.

DEMETER. Kezeit csókolom.

HARMADIK JELENÉS.

ANNA csenget, INAS bejő.

ANNA. Kéretem Ada kisasszonyt. (*Inas el baloldálon.*)

ADA (*jön az ebédlőből, könyvekkel és egy ujsággal*).

ANNA. Az ebéd körül rendben van-e minden?

ADA. Igenis, néni kérem.

ANNA. Jól van, — aztán majd utána nézek magam is.

ADA. Zsitvainé visszaküldött egy csomó könyvet. Istenem, hogy olvas ő könyveket. Az elejéről mindjárt a végére ugrik. Legtöbbnek a közepe fölvgatlan.

ANNA. Csak tedd le.

ADA *(leül és olvasni kezd egy könyvből, melyet a zsebéből vesz elő)*.

ANNA *(kis szünet után)*. Mit olvasol?

ADA. Semmit, Anna néni... Versek.

ANNA. Kár az időért... *(szünet)*. Legalább jó versek? Valami híres ember versei?

ADA. Még nem híres ember, de még az is lehet belőle...

ANNA. Űgy? Hát te a Dénes úr verseit olvasod? Hát már nyomtatásban is megjelentek?

ADA *(nem szól és leteszi a könyvet)*.

ANNA. Add csak ide azt a könyvet. *(Ada átadja a könyvet.)* Hm! «A nap» *(nézegeti)*. Irni arról, hogy valaki röpi a nap felé... A helyett, hogy magát a röpiést próbálna meg. Igazán ostobaság! Okosabban tenné, ha valami komoly és becsületes pályára adná magát... Űgy látom, a versek nagy része hozzád van írva.

ADA *(újrágot vesz elő)*. Kár őt annyira szidni. A lapok nagyon dicsérik.

ANNA. Bizonyosan ő írta a kritikát is.

ADA. Sokkal is becsületesebb és egyenesebb lelkű...

ANNA. Hadd el... ismerem őket — és kivált Dénes urat. *(A könyvet egy fiókba zárja.)* Űgy látszik erélyesebben kell föllépnem.

ADA. Kérem néni, a könyvet... Szobámba akarok menni.

ANNA. Nem akarom, hogy az ilyen haszontalan olvasmányokkal megmérgezd a lelkedet.

ADA. Ez a könyv az enyém és másnak nincs joga hozzá.

ANNA. Te gyermek vagy s nekem jogom, hogy őrködjem feletted.

ADA. Lemondok erről az őrködésről, mert gyötrő.

ANNA. Ada! Mi volt ez?

ADA. Anna néni, könyörgök, adja vissza a könyvet. Hát nem látja, hogy mennyire szenvedek,

ANNA. Minden operáció fájdalmas, de a vége gyógyulás.

ADA. Vagy halál, — ha az orvos ügyetlen volt.

ANNA. Ada, ez hálátlanság, ez tiszteletlenség.

ADA. Nem tehetek róla . . . De ha a szívemet ölik, föl kell jajdulnom. Mi kifogása van ellene? Miért gyűlöli?

ANNA. Nem gyűlölöm, csak olyannak látom, a milyen.

ADA. Hiszen nem is ismeri. Alig szóltott vele kétszer s még mielőtt látta, már gyűlölettel beszélt róla. Már akkor ki akarta irtani a szívemből. Hát nem látja be, hogy idenőtt, egészen idenőtt, hogy innen ki nem szakíthatja őt semmi.

ANNA. Eredj a szobádba, nem vitatkozom veled.

ADA *(megáll, mozdulatlanul)*.

ANNA *(pár pillanatig tanácstalanul néz maga elé; aztán lassan kiveszi az asztalfiókból a könyvet s kiteszi az asztal szélére)*.

ADA *(lassan közelít, fölveszi a könyvet, szívéhez szorítja s kisiet a szobából)*.

NEGYEDIK JELENÉS.

ANNA, ZSOLDOS, BÁNKI jönnek.

ZSOLDOS. Kezeit csókoljuk, nagyságos asszonyom!

ANNA. Jónapot uraim. Isten hozta önöket. Örülök, hogy eljöttek. Az uram folyton dolgozik az otthonvalókért s az otthonvalók mintha csak kerülnének bennünket, olyan ritkán jön valaki hozzánk.

ZSOLDOS. Hova gondol, nagyságos asszonyom. Károlyt mindannyian nagyon szeretjük. S a kik nem jönnek ide, csupa tiszteletből és félelemből maradnak el. Megijeszti őket Károly hirtelen karriérje, a nagyság nimbusza, a mely kezdi körülvenni. Hiszen ez az ember teljesen megváltozott.

ANNA. Önöket ez persze meglepi?

BÁNKI. Hát bizony, mi tagadás benne, én sohasem hittem volna, hogy ilyen magas szárnyalású ember lesz belőle.

ANNA. Kedves uram, ebből az a tanulság, hogy a nő mindig jobban ismeri a férfit — mint a férfiak.

ZSOLDOS. Ez rendjén is van, mert viszont a férfi jobban ismeri a nőt — mint a nők. A magyarázat azt hiszem nagyon egyszerű. Jobban érdeklődünk a másik nem iránt és minden tudás és ismeret alapja — az érdeklődés.

BÁNKI. No az igaz, hogy te nagyon érdeklődöl a nők iránt.

ANNA. Önök jó barátai voltak az uramnak.

BÁNKI. Örvendek, hogy a nagyságos asszony ezt már megbocsátotta nekünk. Legalább a hangjától ezt érzem ki.

ZSOLDOS. A nagyságos asszony azok közül a nők közül való, a kiket tisztelni kell, mint az oltárképet, mert igen gyakran kerülnek abba a helyzetbe, hogy meg kell bocsátaniok.

ANNA. Nem erről akartam szólni. Emlékeznék ugye, a megyében hogyan beszéltek az uramról, meg rólam, hiszen önök tudhatják legjobban. Azt tartották, hogy a mi házasságunk egy pénzügyi művelet.

ZSOLDOS. Az emberek pénzügyi műveletnek tartanak minden olyan házasságot, a hol a nő jóval gazdagabb, mint a férfi.

ANNA. És nem tudták megérteni, hogy két egymáshoz látszólag nem illő emberben néha talán több érték van, mint a mennyit észrevenni méltóztattak.

ZSOLDOS. Bocsánat nagyságos asszonyom, én a nőkben sohasem keresem a belső értéket. Ha aztán mégis találkozom vele, kalapot emelek előtte.

BÁNKI. És kitérsz az útjából — mi?

ANNA. Sohase mentegetőzzék, kedves Zsoldos, hiszen mi valamennyien nagyon hamar ítélkezünk.

BÁNKI. Hát ebben igaza van, nagyságos asszonyom. Látja, én folyton azt mondtam Zsoldos barátomnak, hogy jobb lesz, ha megvárjuk Károlyt s vele együtt jövänk ide, mert azt hittem, hogy a nagyságos asszony nagyon ideges lesz, hogy izgatni fogja, a mai dolog. Hiszen ez nem csekélység. Károly első nagy beszédje.

ANNA. Kedves Bánki, úgy látom, ön nem tudja mi az, a mikor valaki teljesen biztos a dolgában. Látja, az uram tudja, hogy mit akar és hogy ő most annyi küzdés után ott áll az ország színe előtt s föltárja a nép egész nyomorúságát a maga egész valóságában: ez nem egy hirtelen ötlet megvalósítása, hanem egy gondos, nagy munkásság első eredménye. Tudja olyan, mint mikor egy szoborról, melyen éveken át dolgozott a művész, lehull a lepel a tömeg előtt.

ZSOLDOS. Mégis csak csudálatos dolog, mert odahaza, a mi társaságunkban Károly éppenséggel nem mutatta magát erről az oldaláról.

BÁNKI. No hát ennek a mi léhaságunk is lehetett az oka.

ANNA. Azért néha éjszakákon át bujta a könyveket. Egy ideig előttem is titkolózott. De én rájöttem a dologra s aztán már magam is tüzeltem őt. Ha majd hazamennek, beszéljenek egy kissé erről, tudom, hogy a megyénél több bizalommal lesznek Károly iránt, ha ezt megtudják.

BÁNKI. A mai sikere után, azt hiszem a megyében is hirtelen nagyot fog nőni.

ZSOLDOS. Én nem a sikert irigyeltem tőle, csak a hallgatóságát, azokat a szép asszonyokat, a kik olyan figyelemmel csüngenek a szaván.

BÁNKI. Az igaz, hogy nagyon szép asszonyok voltak a karzaton. Ez a Zsitvayné csudálatos egy asszony. Igazán nem látszik meg rajta, hogy már a harmadik férj után néz.

ANNA. Kocsi állt meg a ház előtt!

Zsoltos
dek u
hiszen
üdvoz
ANNA
Zsoltos
BANKI

Zsoltos
Gyönyör
ANNA
Zsoltos
ANNA
hogy
Zsoltos
öt sze
lában.
BANKI
egy na
Zsoltos
van b
érzés
minde
az is
ANNA
Zsoltos
Ujabb
Zsoltos
a kik
Zsoltos
hiúság
Zsoltos
maga

Hegyi

ZSOLDOS. Aligha lehet még Károly. Nagy beszédek után az ember nem menekül meg olyan könnyen, hiszen tudja, hogy ilyenkor a szónokot számosan üdvözlük.

ANNA. Egy nő szállott ki a kocsiból.

ZSOLDOS. Talán éppen Zsitvayné.

BÁNKI. A siker első fecskéje.

ÖTÖDIK JELENÉS.

Előbbieket, ZSITVAYNÉ.

ZSITVAYNÉ. Jónapot édes Annám! Úgy örülök! Gyönyörű diadal volt!

ANNA. Köszönöm, Gizella.

ZSITVAYNÉ. Bizton hittem, hogy ott leszel.

ANNA. Károly nem akarta. Neki az a felfogása, hogy az ilyesmi nem nőnek való.

ZSITVAYNÉ. Igazán nem értem, hogy mi, a kik őt szeretjük, miért ne vehetnénk részt az ő diadalában.

BÁNKI. Hiszen ez a mi szerény jutalmunk, a miért egy nagy ember barátjai vagyunk.

ZSITVAYNÉ. Akkor ma már Jaross úrnak ezrével van barátja. Mert olyan lelkesedés, olyan együttérzés még nem volt abban a házban. Egybefolyt ott minden pártárnyalat, magával ragadta a karzatot is, az is tapsolt, tapsolt.

ANNA. Köszönöm Gizella, ezt jól esik hallanom.

ZSOLDOS. Miért nem akart a házban észrevenni. Ujabb fortély?

ZSITVAYNÉ. Nem veszem észre azokat a férfiakat, a kik észre akarják vétetni magukat.

ZSOLDOS. Azt hiszi, hogy mi bennünk nincsen hiúság?

ZSITVAYNÉ. Én nem tartozom figyelembe venni a maga hiúságát.

ZSOLDOS. Hát azt, hogy én csak maga miatt jöttem fel a fővárosba és addig nem megyek el innen, a míg velem nem jön.

ZSITVAYNÉ. Évi lakása van?

ZSOLDOS. Fogadóban lakom. Bármely napon indulhatunk.

ZSITVAYNÉ. Maga hát jelentékeny anyagi áldozatokat hoz ennek a rögeszméjének?

ZSOLDOS. Nekem egy rögeszmém van: hogy az asszony előbb-utóbb meghódol az igazi férfinak s ebből a rögeszméből még egy asszony sem gyógyított ki. Mind meghódolt.

ZSITVAYNÉ. És maga igazi férfinak tartja magát?

ZSOLDOS. Az is vagyok, mert nem akarok sem többnek, sem másnak látszani, mint a mi vagyok. Az asszonyok tudják, hogy én ki vagyok és minden asszony életében bekövetkezik az a pillanat, a mikor menekülni akar a homályból, a bizonytalanságból és ilyenkor mindig hozzám menekülnek.

ZSITVAYNÉ. A biztos romlásba.

ZSOLDOS. Néha az is jobb a képzelt boldogságnál. Majd meglátja.

ZSITVAYNÉ. Maga nagyon szemtelen.

ZSOLDOS. Ezt első találkozásunk alkalmával is észrevehette volna, de akkor még nem érdeklődött ennyire irántam.

ZSITVAYNÉ. Maga nevetséges!

ZSOLDOS. Ezt a kijelentést még vissza fogja vonni.

HATODIK JELENÉS.

Előbbiek. KÁROLY, DÉNES.

KÁROLY (*Annához*). No látod, ezen is túlestem. (*Zsitvaynéhez*.) Kezeit csókolom, szép asszony. Látam a karzaton és nagyon örültem magának. Remélem, meg volt velem elégedve?

ZSITVAYNÉ.
hogy
beszéd
ANN
KÁR
vált é
igazsá
ANN
KÁR
hogy
jól me
DÉN
ZSO
DÉN
beszéd
alig ha
hogy
sát. É
ANN
DÉN
netes
ZSITVAYNÉ
fényes
ANN
ZSITVAYNÉ
kezten
KÁR
valaki
ZSITVAYNÉ
ott az
ANN
de fájt
kell m
ZSITVAYNÉ
Uraim

ZSITVAYNÉ. Oh nagyon is. Annyira hatott reám, hogy szinte el tudnám mondani szóról-szóra a maga beszédét.

ANNA. Ekkora hatásra nem is számítottam.

KÁROLY. Mert a mit mondtam, az mind igaz volt és néha vannak az életben pillanatok, a mikor az igazság is hat.

ANNA. Ah? Ezt tapasztaltad?

KÁROLY. Nos, kedves Dénes, hát mondja el ön, hogy mi történt. Én azt hiszem, hogy a minister is jól megjegyezte magának a beszédemet.

DÉNES. Nagy nap volt — diadalmas nagy nap!

ZSOLDOS. Halljuk! Halljuk!

DÉNES. Eleinte, mikor felállott, hogy elmondja beszédét, még nem is sejtettük, hogy mi lesz. De alig hangzottak el az első mondatok, érezni lehetett, hogy egy nagy eszme tartja győzedelmes bevonulását. És ez a nagy eszme, mint a kelő, ragyogó nap —

ANNA. Sejttem, hogy ebből megint csak vers lesz.

DÉNES. Ezek után már csak töredék marad. Rettenetes asszony.

ZSITVAYNÉ. Megyek. Még egyszer gratulálok a fényes sikerhez.

ANNA. Maradj itt ebédre...

ZSITVAYNÉ. Oh köszönöm, de sajnálom — elígérkeztem. Sőt félek, hogy már el is késtem.

KÁROLY. Igazán, maradjon itt, majd odaküldünk valakit.

ZSITVAYNÉ. Nem lehet, már kétszer mondtam le ott az ebédet.

ANNA. Azt mondanám, hogy jőjj vissza theára, de fájdalom, nekem a «jó szív» választmányi ülésére kell mennem.

ZSITVAYNÉ. Majd legközelebb, édesem... Pá! Uraim! (*Kikisérlik.*)

HETEDIK JELENÉS.

Előbbiek. ZSITVAYNÉ nélkül, majd INAS.

KÁROLY. Éhes vagyok . . .

ZSOLDOS. Úgy látszik, hogy a dicsőségtől nem lakik jól az ember.

KÁROLY. Daczára, hogy néha torkig van vele.

INAS. Tálalva van.

ANNA. Kérem, uraim.

DÉNES. Képviselő úrnak nincs szüksége rám?

KÁROLY. Nincs édes Dénes. Köszönöm!

DÉNES. Úgy hát ajánlom magamat!

NYOLCZADIK JELENÉS.

ANNA, DÉNES.

ANNA. Egy szóra fiatalember . . . mielőtt távozik.

DÉNES (*szólni akar*).

ANNA. Az a szerény kérésem volna önhöz, ne járjon ide. Ez nem tesz jót sem magának, sem másoknak.

DÉNES. Asszonyom, talán úgy érti, hogy másnak, mert e házban egyet kivéve mindenki nagyon szívesen lát.

ANNA. Elég, ha én nem akarom, hogy idejárjon. És én nem akarom! Ezt ön eddig is tudta, de nem vette számba. Most tehát kereken és határozottan kijelentem. Ez talán használni fog.

DÉNES. Az ön akarata asszonyom, csak egy akarat, melylyel szemben mi két akaratot egyesítünk. Mit gondol, melyik lesz erősebb?

ANNA. Az, a melyik nem változik!

DÉNES. És ön azt hiszi, hogy egy igazi férfi megváltozik szerelmében?

ANNA. Voltam én is egyszer olyan poetikus kis

leány
és a
gássz
örök
olya
enge
hane
leány
gezt
egy
D
A
D
Egy
A
D
illeti
A

DÉN

D
vigy

K
már
A
K
kisa
A

leány, mint Ada, nagyon jól emlékszem arra az időre és arra az emberre, a ki éppen úgy tele volt rajongással, a ki éppen úgy szavalt nagy érzelmekről, örökké tartó boldogságról, mint ön és a ki körülbelül olyan is volt, mint ön... De nehogy félreértsen, engem nem maga érdekel — ismerem önöket — hanem csakis Ada. Nem engedem, hogy ez a kis leány átélje mindazt, a mi az én életemet megmérgezte. Ada nem lehet az öné s ezért nem mondhatok egyebet, minthogy maradjon el a házunktól.

DÉNES. Ez az utolsó szava asszonyom?

ANNA. A legutolsó.

DÉNES. Nekem is van még egy utolsó szavam. Egyetlen szó.

ANNA. Kérem, tessék elmondani.

DÉNES. Ez az utolsó szó, asszonyom, nem önt illeti, hanem Adát. *(Meghajol.)*

ANNA. Tacsó! *(El.)*

KILENCZEDIK JELENÉS.

DÉNES egyedül, majd KOMORNA a csengetésre.

DÉNES *(ír egy levelet, majd csenget)*. Ezt a levelet vigye föl a kisasszonynak. *(Dénes el.)*

TIZEDIK JELENÉS.

KOMORNA, ADA.

KOMORNA. Kérem kisasszony, a nagyságos úrék már asztalhoz ültek.

ADA. Hiszen megyek már.

KOMORNA. És Dénes úr küldte ezt a levelet a kisasszonynak.

ADA. Mi történhetett itt?

KOMORNA. Kérem kisasszony, tessék már bemenni, hiszen tetszik tudni a nagyságos asszony...

ADA. Nem ebédelek ma.

KOMORNA. Édes kisasszonykám meglátja, ebből baj lesz!

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

ADA, ANNA.

ANNA. Ada, micsoda neveletlenség ez? Nem tudod a házi rendet?

ADA. Én csak egyet tudok, hogy itt valami történt és tudni akarom azt is, hogy mi történt.

ANNA. Majd ebéd után meghallod.

ADA. Nem! Most akarom tudni.

ANNA. Miféle hang ez velem szemben? — Jer asztalhoz!

ADA. Nem!

ANNA. Ada! Így vagyunk? Eredj föl a szobádba, majd estére számolunk! (El.) (Ada sírni kezd, majd távozni akar.)

TIZENKETTEDIK JELENÉS.

ADA, KÁROLY.

KÁROLY. Ada! A nénéd arczáról láttam, hogy valami baj van! No, no Adácska, talán csak nem olyan nagy a baj? Mért nem jössz asztalhoz?

ADA. Nem tehetek róla, de nem bírom tovább. El kell mennem.

KÁROLY. Gyermekek! Hova beszélsz?

ADA. Tovább nem viselhetem el ezt a bánásmódot. Hiába mondja már nekem, hogy a javamat akarja, nem tudok neki hinni.

KÁROLY. Hát hozzám sincsen már bizalmad?

ADA. Én magát mindig szerettem és mindig fogom szeretni.

KÁROLY. Bizonyítsd be azzal, hogy feltárod előttem a szívedet.

ADA. Istenem, hogy is fogjak hozzá. Én azt hittem, hogy a bácsika tudja.

KÁROLY. Igazad van: tudnom kellene. De az ember olyan önző. Szereted azt a fiút... És én azt hittem, hogy csak afféle ártatlan flirt. És komolyan szereted?

ADA. Hát lehet nem komolyan is szeretni?

KÁROLY. Gyermekek! Mennyi bölcsesség van a kérdésedben. De bizonyos vagy-e benne, hogy igazán, mélyen erősen szereted? Sokszor a futó ábránd, a rövid fellobbanás, a fiatalos mámor is úgy lép föl, mint a szerelem. Az ember megesküdnék rá, hogy szerelem és utóbb kiderül, hogy nem az volt. Kiderül, hogy nem az volt, a mikor már késő, a mikor már össze vannak kötözve erősen, kegyetlenül. Vigyázz, kis Adám.

ADA. Ne féltsen engem bácsikám. Nem lehet az ábránd, fellobbanás, mámor, a mit én érzek. Napok, hetek, hónapok óta mindig erősebben és erősebben érzem, hogy oda kell mennem, a hol ő van. És ma bekövetkezett a pillanat... Látja ezt a levelet. Csak egy szó van benne: «jöjj!» A bácsika nem tudhatja, mi előzte meg ezt az egy szócskából álló üzenetet: de én odafönn, a szobámban éreztem, hogy mit csinál Anna néni azzal, a kit én szeretek. El kell mennem! Megyek a Dénes édesanyjához! Ott maradok az esküvőig.

KÁROLY. Elhagysz engem is?!

ADA. Meg kell lenni. Én úgy érzem, hogy az egyetlen, a mit az élet ad: bátran követni azt, a kit szeretünk.

KÁROLY. Olyan meggyőződéssel mondod ezt, hogy azt kell hinnem — igazad van.

ADA (örömmel). Megértett?

KÁROLY. Értelek. Talán csakugyan jól teszed, ha követed azt, a kit szeretsz, talán csakugyan ez az egyetlen, a mit az élet adhat az embernek.

ADA. Mindig együtt lenni azzal, a kit szeretünk.

KÁROLY. Mindig... mindig...

ADA. S milyen gyönyörűség várni a pillanatot, a mikor beteljesül a boldogságunk. Én mindig csak rágondolok és szinte öntudatlanul követem őt útjain...

KÁROLY. Igen, úgy van!... Igazad van. Ha valakit igazán szeretünk, azt gondolatainkban öntudatlanul is követjük...

ADA. Oh még álmainkban is.

KÁROLY. Mindenben és mindenütt csak őt látjuk.

ADA. Igen... igen...

KÁROLY. S nincs az embernek egy nyugodt pillanata sem, mert az ember mindig csak azt látja, mennyivel boldogabb világ az, melyben ő él, mint az, a mely minket körülvesz —

ADA. Boldog vagyok, hogy ennyire megértett s nem tart gonosznak a miért elhagyom ezt a házat.

KÁROLY. És hiába kerüljük, mindig csak jobban vágyódunk utána, csak vele vagyunk, mindig csak vele vagyunk.

ADA. Mert ő itt él benn a szívünkben.

KÁROLY. És ha behunyjuk szemünket, magunk előtt látjuk őt, halljuk a hangját, mintha hozzánk szólna.

ADA. Úgy érezzük, hogy mellettünk áll akkor is, a mikor magunkban vagyunk...

KÁROLY. És reánk néz, mikor munkánk mellett gyötrődünk... És nem látjuk a betűket, csak az ő ragyogó szemét.

ADA. Igaz! Igaz!

KÁROLY. Szenvedünk, vergődünk, küzdünk önmagunkkal, egész valónkat átjárja valami égető érzés...

ADA. Mintha tűzben égnénk.

KÁROLY. Pedig a könnyünk pereg . . . Ez a szerelem?

ADA. A szerelem!

KÁROLY. Én édes kis Adám!

ADA. Nem okoztam önnek fájdalmat?

KÁROLY. Nem, Ada! Ez jól esett!

ADA. Eljön-e majd néha mihozzánk?

KÁROLY. Gyakran! Nagyon gyakran!

ADA. Tehát a viszontlátásra!

KÁROLY. Ada! Tudod, hogy reám mindig bizton számíthatsz. Ha szükséged van valamire . . . így nem mehetsz el a háztól . . .

ADA. Nem, bácsi, köszönöm, nem fogadhatok el semmit. Ő azt mondta, hogy nem szabad elfogadnunk semmit. A magunk erejéből kell valamivé lennünk. Neki is, nekem is. Isten vele!

KÁROLY. Isten veled, Ada. (*Ada el.*) A magunk erejéből kell valamivé lennünk!

TIZENHARMADIK JELENÉS.

KÁROLY, ZSOLDOS, BÁNKI.

ZSOLDOS. Hát te hol maradsz, Károly?

KÁROLY. Csak nem mentek már el?

ZSOLDOS. Hát tudod, nemcsak neked van dolgod, nekünk is van néha.

KÁROLY. Asszonyhistória, mi?

ZSOLDOS. Vannak ám közönséges férfiak is a világon, a kiknek egyetlen témájuk van a világon : az asszony.

KÁROLY. De mindig más változatban.

BÁNKI. Egy kényes ügyben kell eljárunk.

KÁROLY. Kényes ügy? Olyan komolyan beszélsz, mintha Európa békéjéről volna szó.

BÁNKI. Sokkal fontosabb dologról van szó : Szent-Tamási békéjéről.

KÁROLY. No ugyan, hát mi történt?

ZSOLDOS. Tönkrementek.

KÁROLY. Tönkrementek? De hiszen Szent-Tamási-nénak milliói voltak.

ZSOLDOS. Jól mondod : voltak. Sőt mindenük csak volt. Az asszony otthagya őt.

KÁROLY. Kissé későn.

ZSOLDOS. Hát bizony, így van ez, barátom, de egyik sem vethet semmit a másik szemére. A férfi elprédálta az asszony vagyonát, az asszony elprédálta a férfi becsületét...

BÁNKI. Azért mégis csak a férfi a hibás, miért akart ő egy asszony vállain a magasba kapaszkodni.

ZSOLDOS. Jól beszélsz, fiú. Minden férfi hibás, a ki egy asszonytól többet kíván, mint ideig-óráig tartó szerelmet. No menjünk! (*Elmennek.*)

TIZENNEGYEDIK JELENÉS.

ANNA, KÁROLY.

ANNA. Barátaink tehát már távoztak. Nekem a jó szív választmányi ülésére kell mennem. Te pedig az alatt készülj el egy kis beszédre, mert úgy értesültem, hogy valami munkás-küldöttség fog nálad tisztelegni.

KÁROLY. Már megint?

ANNA. Ha az ember valamibe belekezdett, akkor azt végre is kell hajtani.

KÁROLY. Gondolod? Különben igazad lehet. Nem bánom, jöjjenek, csak aztán ne tartson sokáig.

ANNA. Nagyon rövid lesz a beszéd. Már megfogalmaztam. Ott van az íróasztalodon. Lehetséges különben, hogy mire a küldöttség megjelenik, már én is itthon leszek. Adieu! — Igaz: Ada ügyét nem halaszthatjuk. Egészen elvesztette a fejét. Ijesztően daczos, nem bírom megfékezni... Úgy látszik, ne-

ked k
ban va
majd

KÁR
Szobá
rom k
mazvá
megint
elé né

Zsr
KÁR
Zsr
gozik.

KÁR
Zsr
KÁR
eljött.

Zsr
ígerte
magán
kettes
azt m
igéren

KÁR
Zsr
KÁR
nem

Zsr
volna
bérko
KÁR
Zsr

ked kell majd helyreigazítanod a fejét. A szobájában van? No majd visszajövök! . . . most már késő . . . majd ha hazajövök. A viszontlátásra (el).

KÁROLY (egyedül). Isten veled! (Föl-alá jár.) Szobájában? Haha! — Eh! Nem bírom ki, nem bírom ki! (Leül az íróasztalhoz, fölveszi a beszéd fogalmazványát, aztán megint lecsapja, föl-alá jár — megint az íróasztalhoz ül és cigarettára gyújt; maga elé néz, észre sem veszi, hogy Zsitvayné bejő.)

TIZENÖTÖDIK JELENÉS.

KÁROLY, ZSITVAYNÉ.

ZSITVAYNÉ. Mit csinál?

KÁROLY. Álmodom!

ZSITVAYNÉ. Kell, hogy ébren legyen, hiszen dolgozik.

KÁROLY. Már elvégeztem.

ZSITVAYNÉ. És mikor álmodik?

KÁROLY. Mindig — mindig. De milyen szép hogy eljött.

ZSITVAYNÉ. Megigérttem. Emlékszik, hogy megigérttem két héttel ezelőtt. Azt mondtam akkor magának, hogy a nagy beszéd napján együtt leszünk: kettesben. Már pedig, ha én valamit megigérek, azt meg is tartom, még akkor is, ha magamnak ígérem meg.

KÁROLY. Hát vége van már az ebédnek?

ZSITVAYNÉ. Miféle ebédnek?

KÁROLY. Hiszen egy ebédre volt hivatalos: azért nem maradt nálunk.

ZSITVAYNÉ. Ha az én technikám ilyen kezdetleges volna. — Mióta innen elmentem, odalenn ültem egy bérkocsiban . . .

KÁROLY. Lehetetlen! De hát miért nem maradt itt?

ZSITVAYNÉ. Először is azért, mert ki nem állha-

tom azt a Zsoldost. Maga szereti? Utálatos ember. Mindig éhes és az éhség kilátszik a szeméből. Különben ez mellékes lett volna. De ha itt maradok: nem lettünk volna egyedül, így pedig megvártam, míg Anna eltávozik s utána nyomban feljöttem.

KÁROLY. Mindig szerettem azokat, a kiknek a lényében van valami talányszerűség, valami rejtélyesség. Mert semmiből sem lehet annyit kiérezni, mint a rejtélyességből.

ZSITVAYNÉ. Mondja meg hát: miket érez ki az én rejtélyességemből.

KÁROLY. Mindenekelőtt — erős szívet.

ZSITVAYNÉ. Aztán. Aztán?

KÁROLY. Aztán: nagy akaraterőt; a mit föltesz magában, azt keresztül is viszi, beváltja...

ZSITVAYNÉ. Mintha ezt már magam is mondtam volna, nem is olyan régen.

KÁROLY. Elvégre is az ember ilyenkor elfogult. És keresi a szavakat és nem találja őket, mert szavak helyett érzések nyomulnak az ajkára. Kár ezen gúnyolódni.

ZSITVAYNÉ. Hiszen én nem gúnyolódom. De beszéljünk másról. Volt a tárlaton?

KÁROLY. Voltam.

ZSITVAYNÉ. Nos és sorra nézte a képeket?

KÁROLY. Sorra.

ZSITVAYNÉ. És azokat is unta? Egyikért sem lelkesedik?

KÁROLY. Van ott egy kép, azt nagyon megszerettem. Tudja az, a melyiken ketten vannak a szobában, egy férfi meg egy nő, egymáshoz simulva lassan mennek a nyitott ablak felé. Az életadó nap besugárzik az ablakon s az a két emberi lény úgy világít, arcukon olyan hatalmas, olyan fenséges kifejezés ragyog... mintha glória övezné őket.

ZSITVAYNÉ. Erre a képre nem emlékszem.

KÁROLY. A címe: «Boldogság.» Nézze meg.

ZSITVAYNÉ. Megnézem, mert ön úgy akarja.

KÁROLY
lélekkel
kép gon
dent, a
ságot,
meríti,

ZSITVAYNÉ

KÁROLY

kinek o

összefon

san ma

ZSITVAYNÉ

forrnak

rendbeh

KÁROLY

ZSITVAYNÉ

KÁROLY

ZSITVAYNÉ

KÁROLY

s azoka

ANN

KÁROLY

ANN

KÁROLY

INAS

ANN

INAS

ANN

azt m

ment

INA

is elvi

KÁROLY. De ne csak futólag nézze meg, hanem lélekkel, odaadással és akkor érezni fogja, hogy a kép gondolata életre kel a szívében és átérez mindent, a mit a vonalak kifejeznek, azt a nagy boldogságot, mely a két embert egyazon sugárözönbe meríti, azt a nagy szerelmet, a melyet...

ZSITVAYNÉ. Egy nő az igazi férfi iránt érez...

KÁROLY. Az igazi nő, az iránt a férfi iránt, a kinek odaadja magát, egészen, föltétlenül; egy nagy, összeforrasztó, hatalmas csók lángtüzében. *(Szorosan magához öleli Zsitvayné.)*

ZSITVAYNÉ *(Károly karjaiba hull. Hosszú csókban forrnak össze. Aztán kibontakozik Károly karjaiból, rendbehozza kalapját, haját s indul kifelé.)*

KÁROLY. Hát elmegy?

ZSITVAYNÉ. Gyere utánam — hozzám — várlak.

KÁROLY. Ott leszek!

ZSITVAYNÉ. Várlak!

TIZENHATODIK JELENÉS.

KÁROLY, majd ANNA, majd INAS.

KÁROLY *(nagyot sóhajt, aztán a virágokhoz megy s azokat nézegeti. Kis szünet. Anna bejő a hátsó ajtón).*

ANNA. Itthon vagyok... siettem...

KÁROLY. Köszönöm.

ANNA. Foglalkoztál a beszédeddel?

KÁROLY. Igen... igen.

INAS *(bejő).*

ANNA. Hívja le Ada kisasszonyt.

INAS. A kisasszony elment hazulról.

ANNA. Elment? Hiszen mikor elmentem hazulról, azt mondta, hogy fönn van a szobájában. Hova ment volna ilyenkor?

INAS. A kisasszony elment, sőt már a holmiját is elvitette.

ANNA. Elmehet. (*Inas el.*)

ANNA. Amikor én hazulról elmentem, te már tudtad, hogy Ada mit tervez...

KÁROLY. Tudtam.

ANNA. Miért nem szóltál?

KÁROLY. Azt gondoltam, hogy elég idején fogod megtudni.

ANNA. Így hát te büntétárs vagy a leánynak!

KÁROLY. Én értem az ő szívét és igazat adtam neki.

ANNA. Talán még rá is beszélted! Talán még pénzt is adtál neki?

KÁROLY. A rábeszélésre nem volt szüksége, a pénzt pedig nem fogadta el. Milyen erős, milyen büszke tud lenni egy gyöngé és alázatos leány, ha igazán szerelmes.

ANNA. E szerint te is azon a nézetten vagy, hogy igazságtalan voltam Ada iránt.

KÁROLY. Kérlek, beszéljünk csak nyugodtan. Te nem értetted meg azt a gyermeket. Nem akartad neki elhinni, hogy igazán szereti Dénest, mert te magad sohasem hittél a szerelemben, nem érezted az erejét, a mámorát, a fenségét s mindig csak éretlen önámítást láttál benne.

ANNA. És nincs igazam ebben?

KÁROLY. Nincs igazad. Mert a szerelem a rugója, az értelme, a tartalma minden igazi életnek. Ebben van a legnagyobb önfeláldozás, a mely azonban a legnagyobb nyereség is egyuttal, mert hiszen kölcsönös.

ANNA. Csak rajta, rajta... hiszen ez valóságos költemény.

KÁROLY. Az életnek a fele az. A szebbik, a jobbik, az igazibb fele. De neked nincsen szíved... Mindig csak gúnyoltad az érzéseket. Most is!

ANNA. Úgy — tehát már ismét az érzéseknél tartunk?

KÁROLY. Igenis, az érzéseknél... És sajnállok

minden
mert az

ANNA
megjegy
emberne

KÁRO
maga in
éreznie,
köteless

ANNA
gét: ál
figyelme

KÁRO
mindig
idomíts
szerint.

ANNA
zetem,
rekbe l

KÁRO
eszméd

ANNA
nem is

KÁRO
őszinté

ANNA

hogy n

dolgoz

rekkel

rabszol

magam

hogy t

lak. El

s a ma

KÁRO
a mely
tökélet
hozzán

minden embert, a ki ezeket az érzéseket nem ismeri, mert az nagyon, nagyon szegény ember.

ANNA. Köszönöm. De talán szabad nekem is egy megjegyzést kockáztatnom. Az érzésben ringatózó embernek is vannak talán kötelességei.

KÁROLY. Lehetséges... De elsősorban is önmaga iránt... Vagy legalább is neki magának kell éreznie, hogy ez vagy az kötelessége. A rádiktált kötelesség nem igazi kötelesség.

ANNA. Ha valaki magától nem érzi a kötelességét: áldja szerencséjét, hogy van mellette más, a ki figyelmezteti rája.

KÁROLY. Igen, mert vannak emberek, a kiknek mindig szükségük van arra, hogy a mások életét idomítsák, gyúrják, a maguk tetszése és akarata szerint.

ANNA. Mondd inkább, hogy nekem az a balvégzetem, arra vagyok kárhoztatva, hogy gyöngé emberekbe lelket verjek.

KÁROLY. A balvégzeted — mondd inkább a rögeszméd.

ANNA. Károly! Én nem értem ezt a beszédet és nem is tűröm el.

KÁROLY. Pedig ez őszinte szó volt. Talán a legőszintébb szavam, a mióta idefönn vagyunk.

ANNA. Gyöngédtelen vagy és hálátlan. Elfelejtetd, hogy mit tettem érted. Szent Isten! Hónapok óta dolgozom a dicsőségedért. Könyveket olvasok, emberekkel tárgyalok, az íróasztalnál görnyedek mint egy rabszolga, hogy te valamivé lehess. Megvontam magamtól minden örömet azért az egy öröméért, hogy téged ünnepelek, népszerű embernek láthassalak. Elértem azt, hogy ma már emlegetik a nevedet s a mai parlamenti sikered...

KÁROLY. A siker! A siker! Ez a te bálványod, a melynek odavetted egész életünket. Most már tökéletesen értelek. Belátok a lelkedbe. A mikor hozzám jöttél feleségül, nem férjet kerestél, hanem

férfit, a helyett a másik helyett, a kiben csalódtál és engedelmes eszközt, mely a te nagyravágysodat szolgálja.

ANNA. Emlékezzél vissza! A képviselőválasztás napján te magad is akartad, nemcsak én.

KÁROLY (*kissé zavarban*). Igen... meglehet... egy pillanatra talán elkapott az ambíció... kit ne kapna el a röpülés vágya, mikor szárnyakat kötnek a vállaira. De én nem akarok többé önmagam előtt is pirulni — én — magam kedve szerint akarok élni. Nekem terhemre van, a mit tettél értem.

ANNA. Ez már igazán hitványság.

KÁROLY. Kérlek, hagyjuk ezt...

ANNA. Igazad van, hagyjuk ezt... Majd azután... A munkások azonnal itt lesznek.

KÁROLY (*kiveszi óráját, indulni készül*). Tégy velük a mit akarsz...

ANNA. Nem értelek... (*Az ablakhoz lép.*) Már gyülekeznek. Tedd a kötelességedet.

KÁROLY. Azaz, hogy tegyem azt, a mit te parancsolsz.

ANNA. Igenis, a mit én parancsolok s a mit magad vállaltál.

KÁROLY. Most meg visszautasítom!

TIZENHETEDIK JELENÉS.

Előbbieket, INAS.

INAS. A munkások küldöttsége.

ANNA. Bocsássa be őket.

KÁROLY. Nem vagyok itthon!...

ANNA. De Károly!

KÁROLY. Érti... Nem vagyok itthon. (*Inas el.*) Mától fogva nekem is van akaratom. Ha annyira

szíve
a bes
AN
Botrá

szíveden fekszik ez a dolog, fogadd⁷őket te, hiszen
a beszédet már megfogalmaztad. *(El baloldalon.)*

ANNA. Károly! Károly! Istenem! *(Kívül éljenzés.)*
Botrány! Botrány!

Függöny.

HARMADIK FELVONÁS.

Mint a II.

ELSŐ JELENÉS.

ANNA, DEMETER.

ANNA (*fel-alá jár*).

DEMETER (*belép a szobába, az inas, a ki bejelentette, visszavonul*). Kezeit csókolom!

ANNA. Jó napot!

DEMETER. Azért jöttem ...

ANNA. Tudom, kedves Demeter, hogy miért jött. De engem ebben a pillanatban igazán nem érdekel.

DEMETER. Bocsnát, de igazán nem értem. A képviselő úr is olyan különös. A multkori nagy sikere óta teljesen megváltozott ... Alig lehet ráismerni ... szórakozott.

ANNA. Mondja csak Demeter úr, nem tudja ön, hol volt a férjem aznap délután, a mikor a munkásküldöttséget kellett volna fogadnia ... Mert csak másnap jött haza.

DEMETER. Hogy tudhatnám én azt, nagyságos asszonyom.

ANNA. Lássá, Demeter úr, mások nem olyan titoktartók, mint maga. Éppen ma kaptam levelet egy asszonytól, a ki csak pár napot töltött Budapesten s mégis megtudta azt, a mit maga én elöttem ügyesen titkolt, a mit magam is kitalálhattam volna.

DEMETER. Valóban a városban azért beszélük ...

ANNA. Tehát már beszélük is.

DEMETER. Az ellenségei ezt is felhasználják ellene. Egy zúglap már meg is írta a munkásküldöttség felszülésének a történetét, persze nevek nélkül. Egy másik zúglap is meg akarta írni, de azt elhallgattattam 200 forinttal. Itt van a nyugtatóvány.

ANNA. Kedves Demeter, ez nem tartozik én reám.

DEMETER. Bocsánatot kérek, de én a 200 forintot kifizettem.

ANNA. Kedves Demeter, ezt a pénzt kérje majd attól, a kinek szolgálatot tett vele.

DEMETER. Tehát magától Jaross úrtól fogom kérni.

ANNA. Igen, ezt okosan fogja tenni.

DEMETER. S mikor beszélhetnék Jaross úrral?

ANNA. Igazán, nem tudom —

DEMETER. Azt sem tetszik tudni, hogy Jaross úr most hol van?

ANNA. Azt még kevésbbé tudom.

DEMETER. Pedig sok függ ettől a mai naptól. A munkások között nagy riadalmat keltett, hogy — hogy Jaross úr nem fogadta minap a küldöttséget, a mai ülés alkalmat fog adni Jaross úrnak egy újabb diadalra, a küldöttség ma ismét eljön. Ez az én művem, nagyságos asszonyom, dicsekszem vele, hogy az én művem.

ANNA. Akkor hát keresse föl Jaross urat s magyarázza meg neki a helyzetet. Majd megtalálja valahol.

DEMETER. Bocsánat, nagyságos asszonyom, de én nem akartam alkalmatlankodni, én csak kötelességemet teljesítettem. (El.)

ANNA. Jó napot! (Csenget, a komorna belép.) A fekete kalapot és keztyűt. (A komorna távozik, egy pillanat alatt behozza a kívánt öltönydarabokat. Anna magára veszi s indulni készül. Komorna el.)

MÁSODIK JELENÉS.

ANNA, ZSOLDOS.

ZSOLDOS. Kezeit csókolom.

ANNA. Isten hozta. Éppen jókor. Ha kedve van, elkísérhet.

ZSOLDOS. A hogy parancsolja. Károly nincs itthon?

ANNA. Nincsen . . . Talán csak nem búcsúzni jött?

ZSOLDOS. Még mindig nem mehetek el Budapest-ről és ennek részben Károly az oka.

ANNA. Ön igazán jó barátja.

ZSOLDOS. De azt hiszem, hogy nemsokára elutazom.

ANNA. És hová fog utazni?

ZSOLDOS. Azt nem tudom, nem tőlem függ.

ANNA. Tehát nem egyedül fog utazni.

ZSOLDOS. Nem, asszonyom, tudhatja, hogy én sohasem utazom egyedül.

ANNA. Mindenesetre értesítsen, ha elutazik.

ZSOLDOS. Ahogy parancsolja, asszonyom. *(Mindkettő el.)*

HARMADIK JELENÉS.

INAS, KOMORNA.

INAS *(a leveleket behozza az előszobán át. A komorna megöntözi a virágokat).*

INAS. Ugy-e most sokkal több dolga van Julcsa, mióta Ada kisasszony elment, mert az ő munkáját is kell végeznie.

KOMORNA. A munkát nem sajnálom. Csak boldog legyen szegényke. Nem csodálom, hogy elment, a nagyságos asszony agyonkínózta. *(Mintán a virágokat megöntözte, kinyitja az ablakot, a napfény beöndül.)*

INAS. Csupa szeretetből.

KOM
INAS
elsiet,ZSIT
KÁR
kel ket
mint a
ZSIT
KÁR
ZSIT
KÁR
hogy
élete. A
Azokról
sóvárog
ZSIT
ben egy
rünk ra
hajszolu
KÁR
ZSIT
a ki el
KÁR
lehet fe
vem do
ban, a
mondan
mindent
a kiért
teljesen
ZSIT

KOMORNA. Nem kérek az ilyen szeretetből.

INAS. De meg én se. *(Kint csengetnek. A komorna elsiet, inas kimegy ajtót nyitni.)*

NEGYEDIK JELENÉS.

KÁROLY, ZSITVAYNÉ.

ZSITVAYNÉ. Anna nincs itthon?

KÁROLY. Úgy látszik, hogy nincsen. De mit érdekel kettőnket Anna. Hiszen mi már egybe tartozunk, mint az a két alak azon a képen...

ZSITVAYNÉ. A melynek a címe «Boldogság.»

KÁROLY. Az a kép csudálatosan fejezi ki az életet.

ZSITVAYNÉ. A boldog életet!

KÁROLY. Mindnyájunk életét. Ön nem is sejti, hogy valójában mily boldogtalan némely ember élete. Azokról beszélek, a kiket senki sem ért meg. Azokról, a kik egészen egyedül állanak az életben és sóvárogva lesik a boldogságot.

ZSITVAYNÉ. Én azt hiszem, minden ember életében egyszer megjelenik az igazi és ha akkor nem ismerünk rá s elszalasztjuk, tovább megy és bárhogy hajszolunk az után, soha többé viszont nem látjuk.

KÁROLY. Mert későn ismertük fel.

ZSITVAYNÉ. De hogyan tudja meg az ember, hogy a ki előtte áll: az igazi?

KÁROLY. Mindeddig én is azt hittem, hogy nem lehet felismerni, de most már igazán érzem, a szívem dobogása hirdeti hangosan. Abban a pillanatban, a mikor azt éreztem, hogy magáért le tudnék mondani mindenről, elszakadni mindentől, féáldozni mindent: világossá lett előttem, hogy az igazi az, a kiért fönn tartás nélkül készek vagyunk magunkat teljesen föláldozni.

ZSITVAYNÉ. Teljesen föláldozni.

KÁROLY. És kéz a kézben — együtt mennek át ők az életen.

ZSITVAYNÉ. Az életen? Kedves barátom, azt hiszem, hogy az ön fantáziája kissé túlcsapong.

KÁROLY. Ezt magának köszönhetem. Maga engem költővé tett. Azt hiszem, mindent csinálhatna belőlem, a mit akar. Ha egy nő egy férfit megtanított a szerelemre, a melyből az a férfi annakelőtte alig tudott valamit, akkor az a férfi teljesen azé a nőé.

ZSITVAYNÉ. Maga igazán hálás tanítvány.

KÁROLY *(megöleli)*.

ZSITVAYNÉ. Vigyázzon, a kalapom. *(Csöngetés, Károly nem bocsátja ki karjaiból.)*

ZSITVAYNÉ. Nem hallja, csöngettek!

KÁROLY. Dehogy; tévedsz.

ZSITVAYNÉ. Nem, én jól hallottam. *(Kibontakozik.)*

ÖTÖDIK JELENÉS.

Előbbieik, ANNA, ZSOLDOS.

ZSITVAYNÉ *(meg akarja Annát csókolni, ki nem hagyja magát)*. Jó napot Anna!

ANNA. Jó napot Gizella. *(Rá sem néz a férjére.)* Igazán kellemetlen véletlen, hogy mindig akkor találsz hozzánk jönni látogatóba, a mikor én nem vagyok itthon. Már szinte röstelem.

ZSITVAYNÉ. Ah, mindig? Ez az első eset.

ANNA. Tévedsz kedvesem, ez már legalább is a második. Vagy már elfelejtetted? Multkor, ebéd után, a mikor feljöttél, igazán nagyon rösteltem, mert ha ezt nem mondom, hogy hivatalos vagy ebédre másfelé, én is itthon maradtam volna.

ZSITVAYNÉ. Ah igen, csakugyan igazad van, már emlékszem. Egész történet. Én elmentem innen s később eszembe jutott, hogy a ridikülömet itt feled-

tem.
csak
K
Zs
mer
olya
A
Zs
Zsol
hova
Zsol
Zs
Mi b
azaz
nem
napr
kérd
szem
téve
Zs
hazá
A
tam
Zs
K
Zs
muk
K
háza
kérn
A
(Zs

tem. Azért jöttem vissza. Ti már nem voltatok itt, csak a férjed.

KÁROLY. Igen, így volt.

ZSITVAYNÉ. Kérem, Jaross úr, ne fogja pártomat, mert Anna ezt még gyanusabbnak találná; van nekem olyan tanum, a kinek szavához kétség nem férhet.

ANNA. No erre már kíváncsi vagyok.

ZSITVAYNÉ. Visszajövet az utcán találkoztam Zsoldos úrral és Bánkival. Megkérdezték tőlem, hogy hova megyek s egészen a kapuig kísérték. Így volt-e Zsoldos?

ZSOLDOS. Még nem mondott el mindent asszonyom. Mi bevártuk a kapuban s kocsin vittük el őnagyságát, azaz, hogy csak én magam, mert hármunk számára nem volt hely a kocsiban. Nagyon jól emlékszem a napra, mert akkor történt, hogy őnagyságával valami kérdésben összekülönböztünk — sőt ha jól emlékszem, fogadtunk is. Nagyságos asszonyom, ha nem tévedek, éppen ma kell a fogadásnak eldőlnie.

ZSITVAYNÉ. Nem téved. Ma fog eldőlni. Elkísér hazáig?

ANNA. Igen, Zsoldos úr, mert már én is arra akartam önt kérni, hogy kísérje ki.

ZSOLDOS. De asszonyom!

KÁROLY. Anna!

ZSITVAYNÉ. Kérem, uraim ne veszítsék el nyugal-mukat.

KÁROLY. Kérem asszonyom, maradjon. Ön az én házamban van s feleségem rögtön bocsánatot fog kérni ezért a megféledezésért.

ANNA. Megféledezésről beszéltek ti — ti ketten?!
(Zsoldos és Zsitvayné el.)

HATODIK JELENÉS.

ANNA, KÁROLY.

KÁROLY. Most azonnal fölteszed a kalapodat s velem jössz. Megsértetted Zsitvaynét s bocsánatot kell tőle kérned.

ANNA. Bocsánatot kérjek én a szeretődtől? Ne nevettesd ki magadat.

KÁROLY. Nem igaz!

ANNA. Tehát még hazudsz is, az ő kedvéért! Hát férfi vagy te! Férfi!

KÁROLY. Én a magam ura vagyok.

ANNA. Ember legyen a talpán, a ki a maga ura akar lenni!

KÁROLY. Ha nem jössz velem, magam megyek utána.

ANNA. Ha minden hidat fel akarsz égetni magad mögött, megteheted. Hallgass ide Károly. A történetek után más asszony az én helyemben már nem bocsátana meg s ha olyan volnék, mint a többi, ezen a ponton elválna az életünk úgy, hogy sohasem érne össze többé. De én úgy érzem, hogy meg tudok bocsátani. Keményszívűséggel, érzéketlenséggel vádoltak... s én mégis megbocsátok... megbocsátom azt a sértést, a mit más asszony meg nem bocsátana... de egy kikötéssel, hogy azt az asszonyt nem látod többé viszont!

KÁROLY. Tudod, miért bocsátasz meg nekem olyan könnyen? Mert nem szeretsz. Megbocsátasz, mert elkezdtünk közösen egy munkát, építeni kezdtünk a hiúság palotáját és ezt félted... Nem is én kellek neked... én csak eszköz vagyok, a melylyel hiúságot szolgálod... Én meguntam ezt... Ha azonnal nem jössz Zsitvaynéhoz, magam megyek.

HETEDIK JELENÉS.

Előbbiek. INAS, MUNKÁSVEZÉR, MUNKÁSKÜLDÖTTSG.

INAS *(jelentve)*. A munkásküldötségek!

MUNKÁSVEZÉR *(bevonul a küldötséggel)*. Eljöttünk, hogy üdvözlünk téged, a mi igaz vezérünket s kérünk, hogy ne hagyj el bennünket abban a nagy pillanatban, a mikor minden önző és pártérdek összefog ellenünk.

DEMETER. Uraim, siessünk a házba, a képviselő úr beszédét várják.

ANNA. Károly, tedd a kötelességedet!

KÁROLY. Azt fogom tenni, a mit a saját lelkem, a saját érzésem parancsol. *(El a munkásokkal.)*

NYOLCZADIK JELENÉS.

ANNA, majd INAS, DÉNES, ADA.

ANNA *(magára maradván, idegesen föl-alá járkal. Csenget. Inas bejö)*

ANNA. Tegye be az ablakot, nagyon betűz a nap. Elviselhetetlen a meleg. Nem vagyok itthon senki-nek, érti?

INAS. Igenis nagyságos asszonyom. *(Ada és Dénes megjelennek az ajtóban.)*

ANNA. Mi ez? *(Int az inasnak, hogy távozzék.)*

ADA. Anna néni! Bocsásson meg! De ide kellett jönnöm. Olyan boldog vagyok.

DÉNES. Bocsánat nagyságos asszonyom, nem akartam alkalmatlankodni, de Ada úgy érezte, hogy ide kell jönnie. Éppen most volt meg az esküvőnk, csöndben, titokban, de nem bírtam Adával. Minden-áron látni kívánta önt asszonyom.

ADA. Anna néni, oly boldog vagyok. Egy van, a mi bánt, a mi beárnyékolja az én boldogságomat,

az a tudat, hogy megbántottam hogy fájdalmat okoztam magának. Új életem küszöbén nem akarok keserőséggel pillantani vissza a régre. Bocsásson meg.

DÉNES. Asszonyom, ön azt tette, a mit szükségesnek és jónak látott, mi is azt tettük, a mit mi ketten annak tartottunk. A mikor két ember egy férfi és egy nő egyet akar és igazán akarja, ott le kell dőlni minden akadálnak. Talán kételkedett akaratunk erejében és őszinteségében, talán nem hitt kölcsönös vonzalmunk komolyságában s ezért ellenezte szerelmünket. De ma meggyőződhetett arról, hogy itt két ember összefogózott egy egész életre. Hát lehet ezt haraggal vagy gyűlölettel nézni?

ANNA. Nincsen itt szó sem haragról, sem gyűlöletről. Pár héttel ezelőtt Ada tudtom és akaratom nélkül, tehát titokban, lopva elhagyta a házat s bár felszólítottam, hogy térjen vissza, nem tette meg.

ADA. Nem tehettem.

ANNA. Ő tehát erőszakosan és véglegesen elszakított minden köteléket, mely e házhoz fűzte. Megfeledkezett arról, a mi a világon a legnagyobb, a legszentebb: a kötelességről s mindaddig nem nézett felém, a míg egy változhatatlan helyzetet nem teremtettem, a melylyel szemben már minden tiltakozásom és ellenvetésem haszontalanság... Nagyon rosszul ismersz, ha azt hiszed, hogy ezek után még mi jó barátok lehetünk.

ADA. Hát nem bocsát meg Anna néni?

ANNA *(mereven áll)*.

DÉNES. Menjünk Ada. *(Kéz a kézben távoznak, Adának könnyes a szeme, Anna utánuk néz, szünet után.)*

ANNA. Ki tudja? Hátha mégis nekik van igazuk! *(Elgondolkozva elmegy az ebédlőbe.)*

KILENCZEDIK JELENÉS.

INAS, DEMETER, majd ANNA.

(*Alig hogy Anna kiment, Demeter beront, az inas utána jő.*)

DEMETER. Hol van a nagyságos asszony?

INAS (*Anna után megy. Anna bejön, az inas távozik, Demeter, a ki fáradtan leült és izzadt arcát törölte, hirtelen felugrik, a mikor Anna a szobába lép.*)

DEMETER. Kezeit csókolom! Nagy baj van!

ANNA. Mi történt?

DEMETER. A képviselő urat kifütyülték. Lehetetlen dolgokat mondott... össze-vissza beszélt... kinevették.

ANNA. Mit beszél? Hogyan? Mi történt?

DEMETER. Kérem, ez borzasztó, mert ezzel nemcsak őt nevették ki, hanem minket is. Férfi legyen az, a ki egy népet akar vezetni... Bennünket nem lehet cserbenhagyni. Embereink már nyíltan kiabálják, hogy ez árulás, hogy a ki ezt tette, az gaz áruló. Kezit csókolom!

ANNA. Hát azt hiszi, hogy engem a maguk dolga érdekel?

DEMETER. Nem érdekli? Hát tudja meg asszonyom, én mondom önnek, hogy az, a ki ilyen férfiatlanul cserben hagyott bennünket s ki nevetségessé tett bennünket az hitvány ember, kezit csókolom! és az... meg fogják ezt keserülni. (*Elrohan.*)

ANNA. Megálljon! Mondjon el mindent! Mindent meg kell tudnom!

TIZEDIK JELENÉS

ANNA, majd INAS, majd KÁROLY.

ANNA. Károly! *(Az ajtóig megy.)*

INAS. Nagyságos asszonyom, egy levél.

ANNA. Válaszra vár?

INAS. A hordár már elment.

ANNA. Jól van. *(Inas el.)* Szegény Károly!

ANNA *(felbontja a levelet, elolvassa, oly izgatott, hogy le kell ülnie; kezében tartja a levelet s maga elé néz mereven. Károly belép, Anna összegyűri a levelet).*
Hahaha! Szegény Károly!

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

KÁROLY, ANNA.

KÁROLY. Vége a komédiának!

ANNA. Tudom, de nem értem!

KÁROLY. Rögtön megmagyarázom neked. Mióta idefönn vagyunk, mindenben, a mit írtam vagy beszéltem a te lelked, a te nagyravágyásod, a te gondolatod beszélt belőlem, a mit tehát elértem, azt te érted el, rajtam keresztül. Én tehát föltettem magamban, elvetem ezeket a kölcsönszárnyakat és ma ott, az ország színe előtt visszavontam mindent, a mit eddig mondtam.

ANNA. Károly!

KÁROLY. Érted most már, hogy miért hurrogtak le? Érted most már, hogy mi történt? Visszaadom a szárnyakat, a melyeket tőled kaptam. Nem kellenek. Fölégettem magam mögött minden hidat úgy, hogy e perczben már olyan örvény tátong közöttünk, a melyet nem lehet többé áthidalni!

ANNA. Szerencsétlen!

KÁROLY. Te csupa becsvágyból, melyet én magam

méltányolni soha sem tudtam és e pillanatban legkevésebbé — belehajszoltál egy lehetetlen helyzetbe. Te azt hitted, hogy az én életem nem való másra mint a te gondolataidnak, terveidnek a megvalósítására.

ANNA. Beismerem, hogy tévedtem, az anyag nem volt méltó hozzám.

KÁROLY. Tévedtél, de nem abban, hogy az anyag nem volt méltó hozzád. Tévedtél abban, hogy az anyagnak lelke volt, a melylyel nem számoltál.

ANNA. A dologban tehát én volnék a bűnös?

KÁROLY. Hagyjuk a szóvitát. Ismerem a szellemeségedet.

ANNA. Maradjunk legalább az udvariasság határain belül.

KÁROLY. Próbáljuk meg! Te azt hitted, hogy a mikor feljöttem Budapestre: a te nagyravágyásodat szolgáltam! Tévedtél! mert engem nem a te nagyravágyásod, hanem az én szerelmem hozott ide.

ANNA. Tehát megcsaltál! Tehát még becsületes sem voltál!

KÁROLY. Igenis a szerelem! a mely a te lelkedhez éppen olyan idegen, mint a nagyravágyás az enyémhez.

ANNA. Szent Isten! Ide jutottunk! Szemembe mered ezt mondani?

KÁROLY. Merem, mert e pillanatban már szabad vagyok.

ANNA. Szabad vagy! És most?

KÁROLY. Ujra kezdem az életet, önerőmből.

ANNA. Nálam nélkül?

KÁROLY. Mindkettőnkön segíték ezzel. Hiszen te sohasem szeretté!

ANNA. Én szerettelek. Én szeretni akartalak.

KÁROLY. Furcsán szeretté! A te szereteted a legridegebb önzés! Más érzést nem ismersz s a mások érzését nem tisztelek. Te nem tudsz szeretni s azért nem szeretünk téged. Bennem is csak a saját hiúsá-

godnak akartál szobrot állítani! A szobor összetört! Az ember tovább megy a maga útján! Mert mi érző emberek nem tudunk így élni! Ilyen ridegen, önzőn, szeretlenül, könyörtelenül! Nekünk kell egy szív, a mely megért s ha megtaláltuk ezt a rokon szívet... Isten veled!...

ANNA. Károly! Megállj! Magad sem tudod, milyen örvény szélén állasz, állunk mind a ketten. Higgy nekem! Szükséged van reám. Meglehet, hogy nekem is szükségem van rád. Beláthatod, hogy itt már nincsen szó a hiuságomról. Jó! Kezdj új életet a magad erejéből — én nem állok utadba, de hadd maradjak oldaladnál.

KÁROLY. Igen, maradjunk együtt: híred, a convenció, a világ kedvéért, ugy-e ezért?

ANNA. Nem ezért, nem ezért!

KÁROLY. Már késő.

ANNA. Úgy! Mielőtt elmegy oda... olvasd el ezt a levelet... az imént hozták...

KÁROLY. Neked szól... Zsoldos írása.

ANNA. Neked szól, Zsoldos írta, de más diktálta.

KÁROLY. Ha kívánod... (Olvassa.) «Nagyságos asszonyom! Megigértette velem, hogy elutazásomról értesítsem. A mikor e levelemet veszi, már útban vagyok Velence felé, a hová Zsitvayné önnagyságát kell elkísérnem. Zsitvayné nagy csalódás érte: életében immár a harmadik. A döntő lépés előtt, a mikor egy nagy áldozatot kellett volna hoznia, rájött, hogy ismét csalódott magában.

ANNA. Olvasd végig... Magadra hagylak te erős, te hajthatatlan, te magad ura! (Balra el, az ajtót bezárja maga után.)

KÁROLY. (Anna után néz) Bestia! (Tovább olvassa.) Gizella! (Dühösen összegyűri és a földhöz vágja.) Bestiák! (Az utcáról közelgő lármát hallatszik fel. Az ablak alatt: le vele! Le az árulóval! Gazember! Gazember! Síp, fütty, macskazene, kódarabok bezúg az ablakot. Károly felugrik, Anna szobájához

roha
egy
tetés
K
hoz,
mos

rohan.) Anna! (Az ajtót zárva találja, betaszítja és egy pillanatra kimegy, majd megtörve visszajön. A tüntetés az ablak alatt egyre tart.)

KÁROLY. Magamra hagytak! (Leül az íróasztalához; komoran, mint a vert bika néz maga elé.) Nekem most agyon kellene löni magamat!

Vége.

